

A large word cloud graphic where the words are arranged in a shape that resembles a stylized arrow or a path pointing towards the right. The most prominent words, written in the largest font, are 'ontwikkelings', 'samenwerking', 'partos', 'eigen', 'wereld', 'organiseren', and 'burgers'. Other significant words include 'actie', 'jaar', 'nederland', 'platforms', 'bijeenkomst', 'nationale', 'complexiteit', 'internationaal', 'nederlands', 'organisaties', 'doelgroepen', 'tussen', 'land', and 'overal'. The colors used for the words are primarily shades of blue, green, and yellow, with some white and black text. The background is white.

Inhoud

■ Voorwoord	3
■ Inleiding	4
■ Visie & missie, doelstellingen en strategie	6
■ Interview met een bestuurder	7
I. Belangenbehartiging	
Rijksbegroting	10
Beleidsdialoog	10
Persberichten	11
Europa	11
II. Kwaliteitsversterking	
Kwaliteitsstelsel en Streefwaarden	13
Kwaliteitshuis	15
III. Overige dienstverlening	
Websites	19
Platform Communicatie	20
Platform Europa	21
De vereniging	
Ledenvergaderingen	22
Bestuur	22
Bestuursvergaderingen	22
Bureau medewerkers	22
Secretariaat	23
Organogram	24
Feiten en cijfers	
Organisatie	25
Financiën	25
Internet	25
Nieuwsbrieven	25
Leden	26
Dienstenaanbod en ledenvergaderingen	26
■ Verkorte jaarrekening	28
■ Accountantsverklaring	31
■ Bestuursverklaring	33
■ Lijst van leden	34
■ Paragraafindex	36

Voorwoord

Deze tijd, waarin veel vanzelfsprekende mechanismen zijn vastgelopen, zet vraagtekens bij de manier waarop de wereld is georganiseerd. Wat zijn de kosten van de wijze waarop wij de *global village* die deze wereld is, hebben ingericht? De bedragen die wij in ons land uitgeven aan landbouwsubsidies, defensie, migratie en inburgering, zijn een veelvoud van het budget voor ontwikkelingssamenwerking. Willen we dat zo houden nu de ene na de andere crisis over de wereld heen buitelt, of grijpen we deze crises aan om de onevenwichtigheden van ons systeem te lijf te gaan? Over deze en andere vragen gaan de citaten die u in dit jaarverslag aantreft. Ze vertellen een eigen verhaal en zijn opgenomen omdat ons werk het afgelopen jaar onderwerp is geweest van een publieke discussie. Des te meer waardering voor onze lidorganisaties die in deze weinig stimulerende binnenlandse context gewoon hun werk bleven doen. Het bestuur is van mening dat de particuliere organisaties voor Internationale Samenwerking in ons land een vitale en zelfbewuste sector vormen. Ook het afgelopen jaar stond Nederland wereldwijd weer aan de top als het gaat om de kwaliteit van ontwikkelingssamenwerking¹. Deze positie, die Nederland mondiaal politiek en economisch veel goodwill oplevert, is grotendeels te danken aan het werk binnen onze sector. Het is een sector waar ons land best wat trotser op mag zijn en zo nu en dan ook wel eens wat zuiniger mee mag omspringen.

De leden van Partos zijn immers daar actief, waar andere actoren (overheden, bedrijfsleven) het laten afweten. Waar bedrijven de risico's te groot vinden of waar overheden hun taken verzuimen. Daar waar gerichtheid op economische groei moeilijk is, helpen ze wel de voorwaarden te scheppen. In die zin doen zij vaak dingen die in feite lokale overheden zouden moeten doen. Maar altijd werken zij in een complexe context, met beperkte financiële middelen, in expertises en specialismen die rekening moeten houden met het totaal. Het is niet genoeg een waterpomp te installeren, je moet ook zorgen dat die onderhouden kan worden en wordt ingebed in de lokale infrastructuur. NGO's werken overal ter wereld aan structurele verbetering van leefomstandigheden op een duurzame manier, dus met inachtneming van de natuur. Armoedebestrijding en milieubeheer horen bij elkaar. Om die reden zou het goed zijn wanneer meer natuur- en milieuorganisaties tot onze vereniging zouden toetreden.

Wat het afgelopen jaar is opgevallen, is dat de NGO-sector niet altijd goed met kritiek kan omgaan. De beeldvorming rond ontwikkelingsamenwerking was dit jaar vaak negatief, en dat dient de sector zich meer dan ooit aan te trekken. Iedereen (ook een collectief) is immers zelf verantwoordelijk voor het beeld dat er over hem of haar bestaat. Naar mijn mening heeft de sector sommige kritiek over zichzelf afgeroepen, doordat zij te lang onvoldoende realistisch over haar activiteiten heeft bericht en te lang een stereotype communicatie heeft laten voortbestaan.

Er zal intensiever moeten worden samengewerkt om deze negatieve beeldvorming te keren. Laat ik twee concrete voorbeelden noemen. Toen HP/deTijd met een coverstory 'Hulp die niet helpt' de ontwikkelingssector als geheel aanviel, kwamen diverse individuele organisaties onmiddellijk met het weerwoord dat *zij* het anders deden. Toen Linda Polman even later de duivelse dilemma's in de media bracht

waar noodhulporganisaties mee kampen, waren enkele individuele organisaties er als de kippen bij om te verklaren dat dit niet voor hen gold, dat *zij* hun neutraliteit altijd hadden bewaard.

Deze vorm van verdediging is uitgewerkt. Wanneer de sector *als geheel* wordt bekritiseerd, brengt iedereen die in reactie hierop zijn eigen straatje schoonveegt, de sector als geheel schade toe. Zowel de onderlinge ethiek als de geloofwaardigheid naar buiten toe is dan acuut in het geding. Dat moeten we beseffen. Een aanval op het collectief vereist nu eenmaal een gemeenschappelijk antwoord. Partos is in staat en bereid om dat antwoord te geven, maar moet hierbij wel volledig op de medewerking van alle lidorganisaties kunnen rekenen, klein en groot. Al naar gelang de situatie, kan deze medewerking bestaan uit de gunning van speelruimte, het leveren van specialistische informatie of het beschikbaar stellen van capaciteit. Of uit al deze zaken tegelijkertijd.

Maar dit is niet genoeg. De sector zal ook realistischer moeten communiceren wat zij doet, wat zij kan, en wat zij niet doet of niet kan. De organisaties die onze vereniging vertegenwoordigt, kunnen de negatieve gevolgen van de wijze waarop wij de wereld hebben ingericht zichtbaar maken en bestrijden, maar niet verhelpen. Simplificaties die dit wel suggereren, omwille van fondswerving of wat voor reden ook, zullen als een boemerang op ons terugkomen. Partos wil stimuleren dat we minder *inside-out* communiceren en meer het ware verhaal vertellen, over de kleine maar essentiële verschillen die we hier en daar maken, over vernieuwende projecten, over beleidsbeïnvloeding en de inzet van lokale partners. Het is een teken van kracht om te laten zien dat je realistisch bent, dat je kritisch bent op je eigen resultaten en dat je bescheiden bent over je vermogen om de taai structuren die de wereld regeren te veranderen. Wanneer we die kracht tonen, zullen pleidooien voor het handhaven van het budget voor ontwikkelingssamenwerking aan overtuiging winnen.

Maart 2009

Paul Mudde
voorzitter

¹ Aldus Nancy Birdsall, directeur van het Centre for Global Development (CGD) bij de overhandiging aan minister Koenders van de *Commitment to Development Index 2008* op 8 december jl.

Inleiding

Anders dan de gewoonte in onze sector doet vermoeden, is een jaarverslag voor de Nederlandse bevolking de minst populaire bron voor informatie over Internationale Samenwerking en ontwikkelingshulp. Blijkens onderzoek van het NCDO is de krant hiervoor met 62% nog steeds het meest geliefde voertuig, op de voet gevolgd door de tv (60%). Het jaarverslag is hekkensluiter met een score van 22%. Het voor u liggende document is dan ook louter bedoeld als verantwoording op hoofdlijnen van de vereniging aan haar leden. Voor meer informatie verwijzen wij u naar onze website www.partos.nl. De paraagraafindex achterin kan gebruikt worden als *site-map* of leeswijzer.

2008 was een onrustig jaar. Verschuivende machtsverhoudingen, voortschrijdende klimaatveranderingen en enorme fluctuaties op de wereldmarkt voor voedsel- en energieprijzen culmineerden in een wereldwijde economische crisis. Tegelijkertijd waren er ook hoopvolle ontwikkelingen. Uit de verkiezing van Barack Obama tot president van de Verenigde Staten, eind van het jaar, bleek dat steeds meer Amerikanen van mening waren dat de manier van denken die het land in de kredietcrisis had gestort, het spekken van de eigen bankrekening zonder rekening te houden met de ander op deze kleine planeet, niet de manier zou zijn die hen er weer uit zou helpen.

Tegen deze woelige achtergrond vond in ons land, onder de naam *Ontwikkeling is verandering*, een beleidsdialoog plaats tussen overheid en maatschappelijke organisaties. Doel van deze dialoog was het gezamenlijk analyseren van de veranderende context van ontwikkelingssamenwerking, zowel nationaal als internationaal. Partos heeft hieraan bijgedragen door het proces van deze dialoog te begeleiden door een delegatie van het bestuur, door het organiseren van bijeenkomsten en door het opstellen van documenten.

Ook de eigen strategie werd gedurende dit jaar tegen het licht gehouden. In de eerste maanden van 2009 zal de vereniging haar visieontwikkeling op de rol van Partos afronden en de resultaten aan de leden voorleggen. Maar vanzelfsprekend zal ook dit visiedocument geen eindpunt zijn. Zoals ook in het syntheserapport van de beleidsdialoog al werd gesteld, zal visievorming in deze snel veranderende wereld een voortdurende activiteit blijven.

De behoefte aan een nieuw paradigma voor NGO's kwam dit jaar ook in Praag aan de orde, op een bijeenkomst van *Trialog*, het EU-project om nieuwe lidstaten te betrekken bij ontwikkelingssamenwerking. De congresdeelnemers deden hier openlijk afstand van het vertrouwde 'Noord-Zuid' schema en kwamen tot de slotsom dat de wereld niet langer kan worden opgedeeld. Op een bijeenkomst in Parijs, eind oktober, waar ruim tachtig nationale platforms voor ontwikkelingsamenwerking bijeen waren, werd duidelijk dat ook een verdeling in werelddelen niet langer voldoet. Afrikanen laten zich niet tot een continent samensmeden, daarvoor zijn de verschillen te groot. Bovendien waren communicatie en transport er nooit op gericht om Noord-, Zuid-, West-, Oost- en Centraal-Afrika samen te brengen. Eén van de uitkomsten van beide congressen was dat alles in deze tijd overal is,

ook armoede en ongelijkheid, en dat ontwikkelingssamenwerking in de toekomst overal om maatwerk vraagt. In dit opzicht kwam in Parijs de behoefte aan een *internationaal platform* aan de orde, een koepelorganisatie die in deze geglobaliseerde wereld alle nationale platforms zou omvatten. Voor een daadwerkelijke oprichting bleek het echter nog te vroeg. De nationale platforms wilden zich, voordat ze in een internationaal verband zouden stappen, eerst zelf beter organiseren².

2008 was een onrustig jaar. Verschuivende machtsverhoudingen, voortschrijdende klimaatveranderingen en enorme fluctuaties op de wereldmarkt voor voedsel- en energieprijzen culmineerden in een wereldwijde economische crisis.

We zullen zuinig moeten zijn op onze maatschappelijke achterban. Chico Whittaker van het *World Social Forum* hield in Praag een indringend betoog over activisme, waarin hij stelde dat het aantal actieve burgers dat zich daadwerkelijk inzet voor een betere wereld, in elke samenleving gering is (niet meer dan 10%). Harry Boyte, die deel uitmaakte van de denktank van Barack Obama, wees tijdens een andere bijeenkomst³ op het verschil tussen *mobiliseren*, i.e. burgers laten meedoen aan een vooraf bedacht doel, en organiseren. In dit laatste geval wordt uitgegaan van de kracht van mensen zelf. In een proces dat niet van bovenaf wordt gestuurd, worden burgers betrokken bij het formuleren van problemen en oplossingen voor de eigen leefomgeving. Dit is precies de uitdaging waar veel van onze leden voor staan: hun partners zich zo te laten organiseren dat zijzelf verantwoordelijkheid nemen, dat ze hun eigen richting bepalen en die doorvertalen naar het benaderen van hun doelgroepen. Deze doelgroepen zullen dan van slachtoffers veranderen in actieve burgers, die zelf hun mogelijkheden en condities aangeven en zo gebruik leren maken van de rechten die ze hebben. Dit vraagt om maatwerk van de organisaties ter plaatse, van de financierende organisaties en ook van overheden.

Ook in Nederland zien we actieve burgers zich organiseren. De opkomst van de particuliere initiatieven toont aan dat de wereld in rap tempo kleiner wordt en mensen geraakt worden door de leefomstandigheden van medemensen in minder ontwikkelde landen. Vanuit dit individuele engagement zijn allerlei kleinschalige projecten ontstaan. Nederland staat bekend om deze inzet van de bevolking voor ontwikkelingssamenwerking. Dankzij deze betrokkenheid bevindt ons land zich in de kopgroep van Europa⁴. De Groene Partij in Oostenrijk nodigde Partos daarom uit om het Nederlandse beleid ten aanzien van ontwikkelingssamenwerking toe te lichten. Een recente OECD-studie

² Zie beneden (I § 4.6) en de website www.ong-ngo.org.

³ De Masterclass Draagvlakversterking van Context International/NCDO.

⁴ In 2008 besteedde Nederland 0,75% BNP aan zuivere ontwikkelingssamenwerking. In absolute termen was het hiermee (na respectievelijk Duitsland, Engeland en Frankrijk) de vierde Europese donor. Ook relatief gezien bezetten we het afgelopen jaar de vierde plaats, na Luxemburg met 0,90% BNP, Zweden met 0,86% BNP en Denemarken met 0,77% BNP (bron: OECD/CONCORD).

laat zien dat de meeste Europeanen ondanks de economische crisis ontwikkelingssamenwerking onverminderd van belang vinden. Partos roept de Nederlandse politiek op om blijvend te investeren in actieve burgers die zich inspanssen voor het gemeenschappelijke belang van een duurzame en rechtvaardige ontwikkeling, zowel in eigen land als elders in de wereld.

“Het maatschappelijk middenveld is een cruciale sector, maar ik maak me zorgen over de organisatorische complexiteit, het risico dat het beheer het beleid bepaalt,” zei minister Koenders op 16 januari tijdens zijn eerste bespreking met het bestuur. Die complexiteit was indertijd nu juist een belangrijke reden voor de oprichting van Partos. Het geven van overzicht is immers een hoofdtaak van een brancheorganisatie⁵. Wat dat betreft kan de minister in de toekomst dus zijn eigen belangen dienen door op die van Partos in te gaan.

Februari 2009

Marie-Trees Meereboer
directeur

Visie & missie, doelstellingen en strategie

Visie

De visie van Partos is neergelegd in het document *'Visie op Partos, bundeling van krachten voor kwaliteitsversterking'*⁶ van 27 september 2004. Hierin wordt onder meer verwoord dat Partos als platform en ontmoetingspunt fungeert om onderlinge kennisuitwisseling te vergroten. De vereniging verbindt concurrenten om de branche als geheel gezond te houden en synergie te verlenen aan haar inherente diversiteit. Ontwikkelingswerk is vakwerk. Door de formulering van kwaliteitseisen en concrete ondersteuning op het gebied van meting en presentatie van resultaten (effectiviteit), samenwerkingsrelaties (betrouwbaarheid) en inrichting van bedrijfsprocessen (kostenefficiëntie) stimuleert Partos de kwaliteitsversterking en het lerend vermogen van de sector. Daarnaast onderhoudt Partos inhoudelijke relaties met de overheid en andere externe partijen door het uitwisselen van informatie en het aangaan van dialogen over beleid en strategie. Hiermee is Partos aanspreekpunt en spreekbuis van de Nederlandse particuliere sector voor Internationale Samenwerking. Zij geeft inzicht in deze branche, fungeert intern als vraagbaak en bemiddelaar en naar buiten toe als belangenbehartiger. Langs deze weg versterkt Partos de individuele agenda's van haar leden waar gewenst en overstijgt ze deze waar nodig.

Missie

Vereniging Partos is de brancheorganisatie van Nederlandse organisaties werkzaam in de Internationale Samenwerking.⁷ Zij behartigt de gezamenlijke belangen van haar leden en geeft daarin prioriteit aan samenwerking (zowel binnen als buiten de sector), kwaliteitsversterking, innovatie en vergroting van de maatschappelijke betrokkenheid bij Internationale Samenwerking.

Doelstellingen

Doelstelling 1: "Partos bouwt aan het draagvlak voor IS door de meerwaarde van het civilaterale kanaal⁹ onder de aandacht te brengen van politici, het bedrijfsleven, de media, de wetenschap en andere relevante maatschappelijke instituties. Daarbij zoekt zij gericht de discussie met andere actoren in de IS-sector."

Doelstelling 2: "Het verenigingsbureau kent de wensen en behoeften van de leden van Partos, stelt prioriteiten vast en biedt ondersteuning in het verbeteren van de bedrijfsvoering, de resultaatmeting, de presentatie van resultaten en het vinden van financieringsmogelijkheden."¹⁰

Als randvoorwaarde weten de leden de sector verder op orde te brengen. Daarbij dient een aantal zaken geregeld te zijn:

- Partos dient voldoende leden te hebben, om zeggingskracht naar buiten te hebben.
- Partos dient de samenwerking en samenhang in de branche te versterken.
- Partosleden dienen een minimaal kwaliteitsniveau te laten zien om efficiënter en effectiever hun doelen te bereiken en daarmee een positieve beeldvorming over de branche te kunnen onderbouwen.

Strategie

De strategische hoofdlijnen waarlangs deze doelstellingen in 2008 werden bereikt:

- Partos bouwde aan het draagvlak voor IS bij Nederlandse en Europese politici, bedrijfsleven, media, wetenschap en andere relevante instituties.
- Partos had een visie op de toekomst van IS en rol van maatschappelijke organisaties hierin.
- Partos werd gezien als de gesprekspartner over particuliere IS.
- Het Partosbureau bood de leden passende trainingen, workshops en bijeenkomsten aan.
- Het Kwaliteitshuis versterkte het lerend vermogen van de leden.
- Het kwaliteitsstelsel sloot aan bij de diverse eisen waarmee leden werden geconfronteerd.
- Partos bood haar leden en externe geïnteresseerden relevante informatie aan via haar website.
- Leden werkten aan het behouden van de Streefwaarden van het kwaliteitsstelsel.
- Partos versterkte de samenwerking binnen de sector.
- Partos had zeggingskracht en een duidelijke visie op de ontwikkeling van de sector.
- Partos had een goed functionerend verenigingsbureau.

"Een goed doel kan slechts met goede middelen worden bereikt."

Charles Dickens (1812-1870)

⁶ Op het moment van schrijven loopt een nieuw visievormingstraject dat dit document zal vervangen.

⁷ Ontwikkelingssamenwerking (= OS) is een vakgebied binnen Internationale Samenwerking (= IS).

⁸ Overgenomen uit: Jaarplan 2008, vastgesteld op de ALV van 18 oktober 2007.

⁹ De term civilaterale kanaal (= het particuliere veld) wordt onderscheiden van het bilaterale kanaal (van overheid tot overheid) en het multilaterale kanaal (via VN-organisaties of Bretton Woods instituties).

¹⁰ De sector in brede zin omvat hier de overheid (ambtenaren en politici), het bedrijfsleven, de wetenschap, de media, individuele belanghebbenden en de civil society organisaties (CSO's of NGO's). Allen zijn op de een of andere manier betrokken bij IS.

Interview met een bestuurder

Frans Baneke

was in 1985 als FMO-vertegenwoordiger op werkbezoek voor een microkredietproject in de Baliem-vallei, in de provincie Papoea van Indonesië (toen genaamd Irian Jaya).

Volgens Frans Baneke, scheidend directeur van de World Population Foundation en secretaris van het Partosbestuur, is bezuinigen op ontwikkelings-samenwerking voor Nederland geen optie. “Zelfs niet nu er ook in ons land harde klappen vallen door de wereldwijde economische crisis. Juist door deze sector onverminderd te blijven ontwikkelen, bewijzen we niet alleen de allerarmsten maar ook onszelf een grote dienst.” Partos sprak met hem op 5 maart 2009.

Wanneer, en vooral waaróm bent u dit werk gaan doen?

“Ik ben een ontwikkelingswerker van het eerste uur, een babyboomer die al in 1968 het vak Ontwikkelingseconomie koos als afstudeer-richting. Ik denk dat de bevlogen sfeer van de jaren '60 en het exotische van verre landen daarbij een rol hebben gespeeld. Ik heb het altijd een voorrecht gevonden om dit interessante werk te mogen doen en me verplicht gevoeld om het zo professioneel mogelijk te uit te voeren. Als ik mijn loopbaan over zou moeten doen, dan zou ik precies dezelfde keuzes maken.”

Vroeger werden de gezamenlijke ontwikkelingsorganisaties nog gemoedelijk aangeduid als 'het wereldje'. Tegenwoordig valt steeds vaker de term 'ontwikkelingsindustrie'. Moeten we daar blij mee zijn? Gaan we niet voorbij aan de menselijke maat wanneer we hulp aan de allerarmsten op industriële wijze ter hand gaan nemen?

“Ons land hééft inderdaad een grote ontwikkelingssector en er is geen enkele reden om daar geheimzinnig over te doen. Die werkt overigens niet 'industrieel' in de zin van commercieel, maar wel 'professioneel' en met zeer hoge motivatie. Nederland is zesde donor ter wereld in absolute termen, vijfde per capita en vierde in percentage

Interview met een bestuurder (vervolg)

Bruto Nationaal Inkomen (0,7 + 0,1% BNI). De Nederlandse NGO's zijn internationaal toonaangevend. Oxfam Novib had tot voor kort een aandeel van 40% in Oxfam International [*momenteel is dat 28%, red.*], en voor Plan Nederland in verhouding tot Plan International geldt hetzelfde. Andere grote donoren zijn USAID, het Verenigd Koninkrijk, Japan, Frankrijk en de Scandinavische landen, en andere grote spelers zijn bijvoorbeeld enkele Amerikaanse particuliere fondsen, zoals die van Bill Gates. Nederland is nummer één op de ranglijst van het Amerikaanse *Centre for Global Development*, die de totale effecten van een land meet op ontwikkelingslanden, zowel qua technologie, veiligheid, milieu, migratie, investeringen als qua handel en hulp.

Het is jammer dat de structuren binnen onze vaderlandse ontwikkelingsindustrie voor de meeste Nederlanders zo ondoorzichtig zijn. De meeste mensen weten gewoon niet dat het grootste gedeelte van de ca. vijf miljard euro overheidsbudget voor ontwikkelingssamenwerking, namelijk 40%, wordt besteed aan noodhulp en structurele hulp, zoals begrotingssteun. 30% gaat naar multilaterale organisaties zoals VN, IMF, Wereldbank en EU. De rest is voor overheadkosten, schuldenverlichting, NGO's en bijdragen aan migratie en vredesmissies. Naast dit belastinggeld wordt door de NGO's van particulieren nog eens ongeveer 600 miljoen euro ingezameld, waarvan 100 miljoen via de PostcodeLoterij en 50 miljoen van Nederlandse bedrijven. Veel bedrijven hebben trouwens ook een eigen hulpproject of omarmen zelf een goed doel, zoals bijvoorbeeld de Rabobank Foundation voor microkrediet, Aegon en Achmea met hun ziektekostenverzekering in Nigeria, het HIV/AIDS-programma van Heineken en de hulp van TPG voor het Wereldvoedselprogramma. Naar schatting wordt zo'n 200 tot 300 miljoen euro 'onzichtbaar' aan ontwikkelingsprojecten besteed door zeer rijke Nederlanders, zoals bijvoorbeeld de familie Brenninkmeijer. De particuliere ontwikkelingsorganisaties, de NGO's, krijgen jaarlijks € 600 miljoen uit de rijksbegroting en hebben daarom in totaal minstens 1,2 miljard euro te besteden."

Hoe ligt de verdeling van budgetten binnen de particuliere sector?

"Er zijn vijf grote organisaties die ieder jaarbudgetten hebben van meer dan €100 miljoen: Oxfam Novib, Cordaid, ICCO, Hivos en Plan Nederland. Daarna volgen ongeveer honderd middelgrote NGO's met een inkomen tussen de 1 en 50 miljoen euro: Artsen Zonder Grenzen, Rode Kruis, Amnesty, etc. De meeste van deze middelgrote clubs hebben zich verenigd in branchevereniging Partos. Hierna komen een aantal organisaties met een budget tussen de miljoen en de 100.000 euro, in de sector vaak aangeduid met de verzamelnaam 'Jong en Vernieuwend'. Daarnaast zijn er nog zo'n 8.000 tot 12.000 kleine particuliere stichtingen en fondsjes, met jaarinkomsten tussen de 5.000 en 100.000 euro.

Ik schat de totale betaalde werkgelegenheid in de NGO-sector op ongeveer 6.000 fte's, waarvan ca. 2.000 bij Partosleden werkzaam is. Tel daar nog eens 10.000 fte's bij op van gespecialiseerde consultants (DHV, MDF), onderzoekinstellingen (KIT, TNO, ISS), ambtenaren van Buitenlandse Zaken en ambassades en Nederlandse expats in het veld en je krijgt een idee van de totale omvang van deze 'industrie'. En vergeet niet dat veel Nederlandse bedrijven natuurlijk profiteren van ontwikkelingsgerelateerde orders van de Wereldbank, VN-organisaties, de EU en door levering van goederen en diensten aan deze sector. Daarnaast werken nog eens honderden studenten en pas afgestudeerden jaarlijks een aantal maanden op vrijwillige basis in ontwikkelingslanden. Dit is bij jongeren razend populair. Typisch Nederlands!"

Nederland is nummer één op de ranglijst van het Amerikaanse Centre for Global Development, die de totale effecten van een land meet op ontwikkelingslanden, zowel qua technologie, veiligheid, milieu, migratie, investeringen als qua handel en hulp.

Hoe komt het dat Nederlanders zo veel geld over hebben voor ontwikkelingshulp?

"Dat is pure emotie. Publieke emotie. De meeste politieke partijen zijn nog steeds voorzichtig met het aanpakken van het overheidsbudget voor ontwikkelingssamenwerking. Eigen ontwikkelingsprojecten leveren bedrijven een goede naam op, zowel bij het grote publiek als bij de overheid. Particulieren collecteren, verzamelen, reizen en adopteren hun eigen goede doel. Macro-economisch eigenbelang, zoals politieke invloed, economische goodwill of orders, is in Nederland slechts een secundair motief. Laatst hoorde ik iemand de Nederlandse NGO's als volgt typeren: 'Het zijn de puinruimers van de *collateral damage* van een doorgedraaide geglobaliseerde wereldeconomie.' Daar zit wel iets in. Alleen maken we dat de buitenwereld niet altijd voldoende duidelijk. We schieten onnodig in de verdediging bij kritiek, terwijl het juist nu duidelijk is welke partijen de puinhoop hebben aangericht, in het groot."

Is de ontwikkelingsindustrie bestand tegen kritiek?

"Ja... jaja. Toch wel! Ondanks clichématig gemopper over 'de strijkstok', glanzende 4-wheeler drives en het vermeende geitenwollensokkengehalte van de branche, is bijna iedereen die wordt geconfronteerd met een specifiek project onverdeeld positief. De sector *an sich* mag dan misschien nog steeds niet deugen, maar dat eigen project natuurlijk wel. Noodhulp na een tsunami, aardbeving, overstroming of andere natuurramp is vrijwel onomstreden. Wat de meeste mensen niet weten, is dat ontwikkelingsprojecten tot de meest geëvalueerde investeringen ter wereld behoren. De meeste ontwikkelingsorganisaties hebben een groot lerend vermogen. Nieuwe thema's en inzichten zijn niet zomaar modegrillen, maar stevast gebaseerd op gedegen onderzoek, evaluatie en discussie. Wel is er vanuit het grote publiek een toenemende roep om vernieuwing: op sommige thema's raakt men uitgekeken. Ook de tone of voice van de sector kan best wat beter aansluiten bij de actualiteit, bij de tijdgeest. Wat dat betreft wordt van de ontwikkelingsindustrie een zelfde innovatief vermogen verwacht als van het bedrijfsleven."

Komen al die evaluaties van projecten en investeringen de efficiency van de ontwikkelingsindustrie ook werkelijk ten goede?

"Het is geen nieuws dat VN-organisaties notoir inefficiënt zijn, evenals die duizenden kleine particuliere initiatieven. Maar wat al die kleinschalige initiatieven toch aantrekkelijk maakt, is het feit dat ze door vrijwilligers worden gerund en overheadkosten dus niet in rekening worden gebracht. De gevestigde NGO's zijn vergelijkbaar met de overheid. Het gemiddelde beheerde bedrag per medewerker in de grotere organisaties is 300.000 euro per jaar, ongeveer dezelfde orde van grootte als bij de overheid. Dit is allesbehalve onredelijk, aangezien deze medewerkers over grote afstand omvangrijke groepen

Interview met een bestuurder (vervolg)

arme mensen moeten zien te bereiken, dwars door corrupte overheden, culturele verschillen en taalbarrières heen. En dan zitten in deze overhead ook nog eens de inspanningen voor fondsenwerving! Ondanks gretige media-aandacht voor mogelijke schandalen, zijn die er maar weinig. Zeker in verhouding tot het zeer grote aantal projecten. Uiteraard mislukt een deel van de projecten soms geheel of ten dele. Geld dat voor de allerarmsten was bestemd, kan onbedoeld in verkeerde handen vallen. Krijgsheren anticiperen op het werk van de ontwikkelingsindustrie en manipuleren zo de hulp, gebonden hulp pakt onvoordelig uit voor het ontvangende land en uiteraard maken ook hulpverleners zelf wel eens een uitglijder. Die dingen kunnen nu eenmaal gebeuren. Maar het zelfreinigend vermogen van de NGO's is zeer hoog. Ik ben benieuwd hoe vergelijkend onderzoek met mislukte investeringen in de marktsector zou uitpakken. Denk maar eens aan junk bonds, subprime hypotheek, omvallende banken, verdampende pensioenfondsen en het aantal mislukte investeringen en fusies. Het zou mij niets verbazen als de ontwikkelingsindustrie deze benchmark glansrijk zou doorstaan."

Volgens Oikos stromen er wereldwijd ieder jaar meer miljarden van ontwikkelingslanden naar rijke landen dan andersom¹². Leidt ontwikkelingshulp ook werkelijk tot duurzame economische groei in arme landen?

"Het woord *ontwikkelingshulp* werkt soms misleidend. De meeste partijen in de ontwikkelingsindustrie zijn niet pretentief en streven niet in de eerste plaats naar nationale ontwikkeling of economische groei, maar naar het verlichten van het ergste leed, bijvoorbeeld na een ramp, of naar het leveren van een duurzame bijdrage aan een bepaald deelprobleem, zoals honger, volksgezondheid of onderwijs. De millenniumdoelstellingen zijn tegenwoordig leidend, en die betreffen beperkte doelstellingen. Alleen de Wereldbank bemoeit zich zichtbaar met economisch beleid. Ontwikkelingswerk kan dan ook niet worden afgerekend op basis van macro-economische groeicijfers. Volgens Paul Collier verklaart de hulpstroom in de afgelopen 50 jaar 1% van de economische groei, of beter gezegd: 1% minder achteruitgang in ontwikkelingslanden. En even ter relativering: ontwikkelingslanden ontvangen vandaag de dag per jaar drie keer zo veel geld uit overmakingen van hun 'diaspora-emigranten' dan via ontwikkelingssamenwerking."

En wat zijn de uiteindelijke kosten van ontwikkelingssamenwerking voor ons land?

"Het netto-effect van ontwikkelingssamenwerking voor de Nederlandse betalingsbalans is niet bekend. Waarschijnlijk is het beperkt. Ik denk dan vooral aan de werkgelegenheid en aan de orders die Nederlandse bedrijven van de sector krijgen. Sommige onderdelen zijn geheel kosteloos: de Wereldbank zelf kost Nederland niets. Nederland staat alleen garant met zogenaamd '*callable capital*', oftewel kapitaal waar alleen een beroep op wordt gedaan als de Wereldbank niet aan zijn verplichtingen dreigt te kunnen voldoen."

Mag de ontwikkelingsindustrie wat u betreft nog wel groter worden?
"Van mij mag heel Nederland ontwikkelingswerker worden. Globalisering, en dan niet uitsluitend in enge, economische zin, sluit

aan bij de wensen en eisen van deze tijd en dankzij het internet komen vroegere ver-van-mijn-bed-shows tegenwoordig rechtstreeks ieders huiskamer binnen. Nu de secularisering met rasse schreden voortschrijdt en grote bevolkingsgroepen behoefte hebben aan zingeving en nieuwe inspiratie, kan het benadrukken van de onderlinge verbondenheid tussen alle mensen, ongeacht ras of religie, hierop een passend antwoord zijn. Met name jongeren zijn hier gevoelig voor."

Hoe ziet u de rol van Partos de komende jaren?

"Ik zou willen dat Partos bijdraagt aan het zichtbaar maken van deze sector, een bedrijfstak waar Nederland trots op kan zijn. Ik hoop dat ze luid en duidelijk de morele schande van internationale onrechtvaardigheid aan de kaak blijft stellen. Ook zou Partos als brancheorganisatie aspirant ontwikkelingswerkers duidelijk moeten maken dat idealisme alléén niet genoeg is. Ontwikkelingssamenwerking is een vak."

"Een doel zonder een plan is slechts een wens."

Antoine de Saint-Exupéry (1900-1944)

¹² Om precies te zijn 1.205 versus 857 miljard dollar. Zie: Oikos Nieuws 53, *De Omgekeerde Wereld* Of hoe ontwikkelingslanden het rijke Westen financieren, najaar 2008 [red.].

I. Belangenbehartiging

1. Rijksbegroting

In nauwe samenwerking met het lobbynetwerk bereidde Partos een reactie voor op de Rijksbegroting Buitenlandse Zaken 2009. Op 8 oktober werd een brief gestuurd aan de minister voor Ontwikkelingssamenwerking en aan de leden van de Vaste Kamercommissie ¹³. Een gesprek met mw. Kathleen Ferrier (CDA) volgde.

“Diplomatie is de kunst om een ander jouw zin te geven.”

David Frost (1939)

2. Beleidsdialoog

Ter voorbereiding op het nieuwe MFS hield het ministerie van Buitenlandse Zaken tussen mei en september onder de naam *Ontwikkeling is verandering* een interactieve dialoog met Nederlandse NGO's, wetenschappers, migrantenorganisaties en het bedrijfsleven. Partos heeft tijdens het verloop van deze beleidsdialoog op verschillende tijdstippen en op verschillende manieren haar invloed doen gelden. Als opwarming voor de dialoog organiseerde Partos op 22 februari een speciale ledenbijeenkomst om de gemeenschappelijke belangen te formuleren waarmee de branche de dialoog zou ingaan. Ook werd op deze dag een adviesgroep opgericht waar leden met vragen over de dialoog terecht kunnen. Leden van deze adviesgroep waren Manuela Monteiro (Hivos), Jan Gruiters (IKV/PaxChristi), Jan Lock (Woord en Daad), Marie-Trees Meereboer (Partos), Frans Baneke (WPF), Jack van Ham (ICCO) en Jan Bouke Wijbrandi (toen nog Oxfam Novib). Als afgevaardigden van het bestuur namen Jack van Ham en Jan Lock tevens zitting in de stuurgroep die het ministerie vormde om het dialoogproces te bewaken.

Op de website werd in maart een *Forum Beleidsdialoog* geopend (zie III §1.2) dat aan lidorganisaties alle relevante stukken ter beschikking stelde. Enkele weken na de startbijeenkomst van het ministerie heeft Partos op 11 juni een tweede ledendag gehouden. Op deze ledendag werd ondermeer gepleit voor verandering in het programma van de werkconferentie door ruimte te maken voor het bespreken van globale trends in internationale samenwerking, ruimte die er inderdaad is gekomen. Ook gaven op deze dag diverse thematische deskundigen hun visie op de dialoog en werden een zestal thema's in evenveel parallelsessies nader uitgewerkt. De thema's waren:

- Gunstige voorwaarden (om het maatschappelijk middenveld zijn rol te laten vervullen).
- Aanvullende rollen (het streven naar complementariteit tussen overheid en IS-organisaties).
- Accountability.

- Lerend vermogen.
- Rollen en taken Noord Zuid (de relaties tussen Noordelijke en Zuidelijke partners).
- Vergroten van betrokkenheid bij IS in de samenleving.

De inbreng van het online discussieforum en van de ledendag werden samengevat in een document dat een trendanalyse en toekomstscenario voor de sector bevat. Een document dat tijdens de tweedaagse werkconferentie met het ministerie op 24 en 25 juni in Ede namens de sector werd ingebracht. De gevolgen van de globalisering, de emancipatie van 'het Zuiden', de politieke invloed van de EU en het slinkende vertrouwen van de Nederlandse bevolking in de effectiviteit van IS waren hierin slechts enkele onderwerpen. Op 7 oktober werd het eindrapport van de dialoog openbaar gemaakt. Op de Algemene Ledenvergadering van 20 oktober werd dit zogeheten *Syntheserapport*, dat inclusief het bijbehorende Bijlagenrapport als basisdocument zou gaan dienen bij het schrijven van de nieuwe beleidsnotitie, met de leden besproken. Een panel van externe deskundigen uit de sectoren cultuur, onderwijs en gezondheidszorg werd door Partos op deze dag uitgenodigd om vanuit eigen invalshoeken het rapport te commentariëren, waarna een brede discussie plaatsvond tussen de vertegenwoordigers van de lidorganisaties.

“Wie een taal spreekt die zijn moedertaal niet is, die wordt naar beneden gedrukt, onherroepelijk. Waarom hebben gekoloniseerde volkeren zoals negers, indianen, enz. de reputatie gekregen dat ze zo kinderlijk zijn? Omdat zij gedwongen waren tegen hun meesters talen te spreken die ze niet goed kenden.”

W.F. Hermans (1921 – 1995)

Naar aanleiding van deze discussie schreef Partos als reactie op het Syntheserapport een brief aan de minister die op de homepage van de dialoog www.ontwikkelingisverandering.nl werd gepubliceerd. Na de door het ministerie georganiseerde terugkoppelingbijeenkomst op 6 november, waarin de minister zijn reactie op het eindrapport gaf, volgde een tweede brief. In deze brief van 1 december spreekt Partos haar waardering uit voor de visie die de minister presenteerde maar kraakt zij ook enkele kritische noten. Deze kritiek betrof hoofdzakelijk de visie van de minister op de meerwaarde van het particuliere veld, op samenwerking en op het nieuwe MFS-stelsel.

¹³ Deze en andere brieven aan de minister zijn te vinden op de website onder *Belangenbehartiging*.

'de belangenbehartiging van de leden van de vereniging Partos en het bevorderen en vergemakkelijken van de relatie met de instellingen van de Europese Unie op het gebied van internationale ontwikkelingssamenwerking en hulpverlening'

3. Persberichten

Op 27 oktober heeft Partos een persbericht van voorzitter Paul Mudde doen uitgaan over de financiële crisis. De overheid werd opgeroepen om haar hulpinspanningen op te voeren om de gevolgen van deze crisis op te vangen. Inmiddels hebben Ierland, Italië en Letland juist budgetverlagingen aangekondigd. Daarentegen hebben Spanje en Zwitserland aangekondigd het budget te verhogen.

4. Europa

De gemeenschappelijke belangenbehartiging rond Europese thema's loopt in Nederland o.a. via het platform Europa (zie ook III § 3), ontstaan uit het oude NGO-EU netwerk dat begin 2007 bij Partos werd ondergebracht. Het platform wordt geleid door een Stuurgroep en heeft als doel 'de belangenbehartiging van de leden van de vereniging Partos en het bevorderen en vergemakkelijken van de relatie met de instellingen van de Europese Unie op het gebied van internationale ontwikkelingssamenwerking en hulpverlening'. De concrete activiteiten zijn beleidsbeïnvloeding, het leggen van contacten en het verschaffen van inzicht in organisatie, regelgeving en beleid van de EU rond ontwikkelingsvraagstukken. Begin 2008 legde een ontmoeting tussen de besturen van Partos en CONCORD, de Europese koepel van ontwikkelingsorganisaties, hiervoor een nieuwe basis. Het Platform is toegankelijk voor alle Partosleden en kent een actieve inbreng van de ca. dertig lidorganisaties die zich mede op Europa richten.

Belangenbehartiging binnen platform Europa vindt allereerst plaats door inhoud te geven aan het lidmaatschap van CONCORD. In overleg

met directie en bestuur van Partos neemt de Stuurgroep standpunten in over beleid en toekomst van de Europese koepel. Ook kent CONCORD diverse themawerkgroepen waar Partosleden aan deelnemen. Bij overige werkgroepen worden Partos leden geïnformeerd of indien gewenst om inbreng verzocht. Op deze wijze was Partos dit jaar vertegenwoordigd op de volgende thema's: Aid Watch, Cotonou, HIV/AIDS, financieringsvraagstukken, ontwikkelingseducatie, coherentie, nieuwe lidstaten en voedselzekerheid. Om coördinatie en informatievoorziening te verbeteren is in 2008 opnieuw geïnventariseerd welke NGO-medewerkers deelnemen aan deze themawerkgroepen.

4.1 FDR onderwerpen

Eén van de belangrijkste werkgroepen bij CONCORD is die over financieringsvraagstukken, de werkgroep *Funding for Development and Relief* (= FDR). Hier worden zaken behandeld rond de twee grote budgetlijnen die de Europese Commissie (= EC) beheert. Hoofddoel is het bereiken van een klantvriendelijke en coherente financieringsomgeving voor maatschappelijke organisaties met voldoende volume van fondsen bij de EC. De werkgroep werkt via vier subgroepen voor specifieke thema's en met een stuurgroep voor de overkoepelende thema's. De subgroepen zijn: *Development Co-operation Instrument* (DCI) thematische programma's, trends, deconcentratie en financiële regelgeving. Aan de ene kant zorgt de FDR voor veel informatie, die gebruikt wordt om de Partosleden op de hoogte te houden van de laatste *calls for proposals* en de laatste beleidswisselingen. Aan de andere kant is zij een goed instrument om praktijkervaringen van Partos leden rond EU projecten te communiceren richting de EC. Zo is rond de deconcentratie van de hulpelden geconstateerd dat de interpretatie van de regelgeving nogal verschilt per Europese Delegatie. Wegens grote *turn-over* van staf, weinig training en soms simpel

onwil, hebben de NGO's grote moeite om met delegaties te onderhandelen ten tijde van implementatie van een programma.

“Fouten zijn de toegangswegen naar ontdekkingen.”

James Joyce (1882-1941)

4.2 Aid Watch

Ook in 2008 bracht CONCORD het jaarlijkse *Aid Watch* rapport uit, waarin de officiële hulpbedragen van alle Europese regeringen onder het vergrootglas worden gelegd. Voor de Nederlandse pagina verzorgden Oxfam Novib, Hivos en WPF namens Partos de gegevens. Het platform Europa verzond de rapporten aan alle EU-geïnteresseerde organisaties en naar de Nederlandse minister. Deze laatste zending werd vergezeld door een brief waarin de minister werd opgeroepen om zijn collega's erop te wijzen dat de 0,7% nog lang niet overal wordt gehaald. In zijn antwoord vroeg de minister Partos om haar zusterorganisaties te mobiliseren ook hun regering aan te spreken. In dit kader sprak de directeur in september te Wenen een conferentie van de groene partij (*Grünen*) toe.

4.3 EU verkiezingen

In de aanloop naar de Europese Verkiezingen van 4 juni 2009 organiseerde het platform in maart samen met het Nederlands bureau Europees Parlement een Europa-debat. Ook namen zes medewerkers van lidorganisaties deel aan de *DEEEP Summerschool*, dit jaar georganiseerd in Nederland door COS Brabant. Deze school is onderdeel van een ontwikkelingseducatie project van CONCORD en stond dit jaar in het teken van de verkiezingen. Vanuit de school ontstond het idee tot samenwerking met de *EEN campagne*, waarmee gesprekken lopen over gezamenlijke activiteiten rond de Europese Verkiezingen. Tevens werd geïnventariseerd welke Partosleden rond deze verkiezingen activiteiten uitzetten.

4.4 Accra Aid Effectiveness

2008 was een belangrijk jaar voor het 'effectiviteit van de hulp dossier'. In september werd in Accra (Ghana) een grote conferentie gehouden over de Verklaring van Parijs, waar donoren, ontvangende regeringen en non-gouvernementele organisaties bij elkaar kwamen om te bespreken hoe ontwikkelingsgeld effectiever kunnen zijn. In

de aanloop naar deze conferentie organiseerde Partos een update-bijeenkomst. Tevens vond een vanuit Hivos georganiseerde miniconferentie plaats waarvoor lidorganisaties waren uitgenodigd. Diverse leden namen namens Partos deel aan bijeenkomsten van CONCORD over effectiviteit.

4.5 Strategie CONCORD

Eind 2008 werd het strategische kader van CONCORD als werkplan aangenomen. Hierin ambieert CONCORD het EU-beleid effectief te beïnvloeden en krachtig op te komen voor het maatschappelijk middenveld, onder meer door het creëren van efficiënte besluitvorming en door het aangaan van allianties met andere actoren. Voor deze ambities werd een contributieverbod gevraagd. Het platform Europa heeft tijdens alle versies van het plan commentaar geleverd en met name bijgedragen rond de discussie over het opbouwen van de capaciteit van de leden. CONCORD zou meer moeten opkomen voor haar leden en hun partners in 'het Zuiden' dan voor het gehele maatschappelijke middenveld.

“Eén is alles, allen zijn één. Als je dit beseft, wat hebben filosofie, heiligheid of ideologieën dan nog voor betekenis?”

Seng T'san, Chinees staatsman (? – 606)

4.6 Parijs conferentie

Eind oktober vond in Parijs de eerste mondiale ontmoeting voor NGO-koepels plaats. Partos nam deel aan deze conferentie waar bijna negentig koepels waren vertegenwoordigd. Op de agenda stonden gesprekken met overheidsvertegenwoordigers, grote filantropische instellingen en met NGO-netwerken. De eerste dag stond vooral de wenselijkheid van een mondiale koepel van NGO's op de agenda. Vragen als welk type organisaties deze mondiale koepel zou moeten vertegenwoordigen en of de huidige koepelorganisaties op hun beurt wel een goede representatie van de NGO's in hun land vormden, bleken echter nog onvoldoende te zijn beantwoord.

“Niemand is zo arm dat hij niets kan geven, of zo rijk dat hij niets kan ontvangen.”

Helder Camera (1909 – 1999)

II. Kwaliteitsversterking

1. Kwaliteitsstelsel en Streefwaarden

'Kwaliteitsstelsel' is de naam voor de verzamelde instrumenten die Partos heeft ontwikkeld om leden te ondersteunen in het voldoen aan de Partos-kwaliteitsnorm, de 'Streefwaarden'. Het stelsel is opgebouwd rond de thema's beleid, procesbeheersing, P&O-functie en kwaliteitszorg. De principes van Goed Bestuur (= Code Wijffels) zijn er volledig in verwerkt. Naast de kwaliteit van de bedrijfsvoering richt het stelsel zich vooral op sectorspecifieke processen als resultaatmeting, samenwerkingsverbanden en plannen, monitoren en evalueren (= PME). Het woord kwaliteit omvat tevens de R&D-functie van de sector: bevorderen van het lerend vermogen door het creëren van dynamische leeromgevingen waar nieuwe manieren van werken kunnen worden uitgetest.

1.1 Inleiding

Ieder jaar organiseert Partos een kwaliteitsmeting. De respons op deze 'kwaliteitsenquête' was dit jaar 85%. Eind 2008 voldeden 47% van de leden aan de Streefwaarden, een toename van 15% ten opzichte van het voorgaande jaar waarin slechts 32% van de leden aan de criteria voldeden. Tegelijkertijd werd vastgesteld dat ca. 15% van de leden ook in april 2009 – precies drie jaar nadat ze door de ALV werden aangenomen - nog niet aan de Streefwaarden zal voldoen. Verrassend was dit niet. Ook de kwaliteitsenquête van 2007 had hiervoor al aanwijzingen gegeven. Om deze reden werd tussen januari en juni een afstudeeronderzoek uitgevoerd door de Rotterdam School of Management van de Erasmus universiteit, dat zich richtte op de kritieke succesfactoren voor het integreren van kwaliteitszorg in de bedrijfsvoering¹⁴.

1.2 Commissie Kwaliteit

In het voorjaar werd de *Commissie Kwaliteit* opgericht, met als opdracht om de resultaten van de jaarlijkse kwaliteitsenquête te analyseren en het bestuur te adviseren over te nemen maatregelen. Hiernaast kreeg de commissie de opdracht met aanbevelingen te komen over ontwikkelingen op het gebied van kwaliteit en aanpassingen van de O-toets voor het nieuwe Medefinancieringsstelsel (= MFS-2).

“De kwaliteit van je mislukkingen is minstens zo belangrijk als die van je successen.”

Allan McLeod Cormack, Amerikaans natuurkundige (Nobelprijs 1979)

Als commissieleden werden benoemd: Peter Konijn (Cordaid), Frans Verberne (ETC), Frank van der Linde (FairFood), Joep van Mierlo (Heifer), Lem van Eupen (RNTC), Michiel Richter (SPARK), Willie Rückert (MCNV) en Wouter Rijnveld (Woord en Daad). Heleen van den Berg, consultant bij TNO Management Consultants en Ton van der Wiele, associate professor Quality Management & Performance Control aan de Erasmus universiteit, namen deel als externe deskundigen.

De commissie heeft een voorlopig advies uitgebracht dat eind 2008 in de Algemene Ledenvergadering (= ALV) werd aangenomen. Als gevolg hiervan werd de termijn waarbinnen Partosleden aan de Streefwaarden dienen te voldoen met 6 maanden verlengd¹⁵. Ook werd de commissie gevraagd om in het voorjaar 2009 met maatregelen te komen om de Streefwaarden bij alle Partosleden te implementeren. Daarnaast heeft de commissie de aanvullende opdracht gekregen om voorstellen te formuleren voor een te ontwikkelen internationale kwaliteitsnorm voor ontwikkelingsorganisaties.

1.3 Zelfevaluatie van het bureau

Ook Partos zelf dient aan de Streefwaarden te voldoen. In november werd het bureau hiertoe getoetst en te licht bevonden. De voornaamste reden was gelegen in de financiële positie, die het beheersmatig realiseren van de doelstellingen nauwelijks toelaat. Ook liep het interne kwaliteitsbeleid vertraging op. Er werd prioriteit gegeven aan de beleidsdialoog en op vijf van de tien bureaufuncties moest worden gewerkt met een invalkracht. Ofschoon er 'strenger' werd getoetst dan in het voorafgaande jaar, waren duidelijke verbeteringen zichtbaar. De beschrijving van de primaire processen naderde definitieve afronding.

“Blijheid is de overgang van een mens van een kleinere naar een grotere volmaaktheid. Hoop is onstandvastige Blijheid, ontsproten aan de voorstelling van iets verledens of toekomstigs, omtrent welks verloop wij in enig opzicht twijfelen.”
Spinoza (1632 - 1677)

1.4 Trainingen

De zes organisaties die in november 2006 met de *Totaaltraining*¹⁶ waren begonnen, sloten in maart deze training af. Uit evaluatie bleek dat de meeste organisaties het programma bijzonder hebben

¹⁴ C. Heemskerck, Inzicht in urgentiebesef, Een verkennend praktijkonderzoek naar factoren die van invloed zijn op urgentiebesef, Master Thesis in Management Consultancy, 18 augustus 2008. Conclusie is dat de onderzochte organisaties om uiteenlopende redenen op kwaliteitsgebied niet altijd gestructureerd te werk gaan.

¹⁵ Organisaties met zowel een CBF-keurmerk als een ISO-certificaat voldoen voortaan automatisch aan de Streefwaarden.

¹⁶ Totaaltraining is een trainingsprogramma gericht op het voldoen aan de Streefwaarden. Deelnemende organisaties ontvangen gedurende een jaar maandelijks een gemeenschappelijke trainingsdag en maandelijks één dag individuele begeleiding in de organisatie. De zes organisaties waren: AMREF, SPARK, SOS-Kinderdorpen, WPF, MCNV en Aim for Human Rights.

ALV

Discussie op de ALV van 20 oktober 2008
Mozes en Aäronkerk, Amsterdam.

gewaardeerd en een aanzienlijke kwaliteitssprong hebben gemaakt. De audits, waarin koppels van twee deelnemende organisaties elkaar onderling aan de Streefwaarden toetsen, bleken echter moeilijk uitvoerbaar. Slechts één van de drie koppels slaagde erin de wederzijdse audits succesvol uit te voeren (SPARK en MCNV).

In maart startten vier organisaties met een nieuwe Totaaltraining: Wemos, WECF, NCIV en Both ENDS. Buiten deze vier waren er meer organisaties geïnteresseerd in deelname, maar de kosten en het tijdsbeslag deden hen besluiten niet deel te nemen. Uiteraard werden bij de programmering de aanbevelingen uit de evaluatie van de eerste groep nauwgezet verwerkt. Omdat vier deelnemende organisaties het absolute minimum is, is dit de laatste Totaaltraining die Partos aanbiedt.

Verder moest een drietal aangeboden trainingen (*Kwaliteitsaudit*, *Vrijwilligersmanagement* en *Motivatatie van medewerkers*) worden geannuleerd vanwege te weinig gegadigden. Ook de geplande tweede Management Information Systems (= MIS) beurs vond om deze reden geen doorgang.

1.5 Informatiebijeenkomsten en symposia

Er werden in 2008 drie informatiebijeenkomsten georganiseerd. In januari over het onderwerp *ARBO-catalogus*, in februari over ISO-certificering en in juni een beurs over Management Information Systems. Bovendien werd in mei, in samenwerking met PSO en het Centre for Safety and Security, een goedbezocht *Security Symposium* georganiseerd.

1.6 Café Qualité

In december 2007 vond de eerste netwerkbijeenkomst voor kwaliteitsmanagers plaats, die *Café Qualité* werd gedoopt. In dit 'Café'

presenteren Partosleden (of op uitnodiging partijen buiten de branche) recente ontwikkelingen in kwaliteitsmanagement. Daarnaast biedt het Café collega's de mogelijkheid informatie uit te wisselen en contacten te leggen. In 2008 werd Café Qualité driemaal georganiseerd, waarbij telkens deskundigen van buiten werden uitgenodigd om bepaalde onderwerpen vanuit hun specifieke expertise te belichten. Deze deskundigen waren dit jaar afkomstig van het INK-instituut, van de Kwaliteitsauditor Lloyd's Register, de Erasmus universiteit, het Nederlands Normalisatie-Instituut (= NEN), het CBF, de Directie Effectiviteit en Kwaliteit van het ministerie van Buitenlandse Zaken (= DEK) en van verschillende adviesbureaus.

“Kwaliteit is de enige gepatenteerde bescherming die we hebben.”

James Robinson, CEO American Express

De in het Café behandelde onderwerpen waren achtereenvolgens: het toegankelijk maken van het INK-model voor partners in de keten, de presentatie van een onderzoek naar de factoren van invloed op het urgentiebesef voor kwaliteitszorg, en ervaringen van een collega-brancheorganisatie met het ontwikkelen van een kwaliteitsnorm in samenwerking met financiers. Dit laatste thema werd eind 2008 gepresenteerd door de Kunstconnectie, de brancheorganisatie voor kunsteducatie. In de daarop volgende forumdiscussie nodigde de directeur DEK Partos uit om gezamenlijk een internationale kwaliteitsnorm voor ontwikkelingsorganisaties te gaan ontwerpen.

2. Kwaliteitshuis

Kwaliteitshuis is een samenwerkingsverband binnen Partos van organisaties die zich gezamenlijk verder verdiepen in kwaliteitsversterking. Versterking van het lerend vermogen van de deelnemende organisaties en verantwoording over resultaten staan hierbij centraal. De filosofie van het Kwaliteitshuis is gebaseerd op het INK-model. Voor de periode 2007-2010 zijn de volgende twee hoofddoelstellingen geformuleerd:

1. Gezamenlijk leren, met als doel het verhogen van de kwaliteit van de particuliere internationale samenwerking op het gebied van professionaliteit, beleid en organisatieontwikkeling, en

2. Gezamenlijk verantwoorden, waarbij het zichtbaar maken van de resultaten van (een deel van) de particuliere IS voorop staat.

Het Kwaliteitshuis bestaat uit twee delen: een open gedeelte, waar alle Partosleden aan kunnen deelnemen, en een besloten gedeelte. Aan deelname aan het besloten gedeelte, het zogeheten lidmaatschapsdeel of *Platform Kwaliteitshuis*, worden voorwaarden gesteld.

Ook dit jaar werd het Kwaliteitshuis – onder meer financieel – gedragen door Cordaid, Hivos, ICCO, Oxfam Novib en Plan Nederland.

De activiteiten van Het Kwaliteitshuis werden gecoördineerd en georganiseerd door een coördinator, een evaluatiemanager en een secretariael medewerker.

2.1 Open gedeelte

Het open gedeelte kan als de *spin-off* van het meer besloten lidmaatschapsdeel worden gezien. Vanuit het besloten gedeelte worden zaken die voor andere organisaties eveneens relevant en interessant zijn, ook daadwerkelijk gedeeld met overige leden. De instrumenten die het Kwaliteitshuis hiertoe ter beschikking staan, zijn leerbijeenkomsten en leernetwerken. Dit jaar hebben deze instrumenten gebrekkig gefunctioneerd. Gebleken is dat deze vormen van kennisdeling beter dienen aan te sluiten op de behoeften van lidorganisaties. Wanneer die behoeften komend jaar bij voldoende bezetting van het Kwaliteitshuis meer inzichtelijk worden, zullen meer leerbijeenkomsten worden gehouden en meer leernetwerken ontstaan.

2.1.1 Kwaliteitshuis Jaarmarkt: Partos Plaza

Op 11 november vond voor het tweede achtereenvolgende jaar *Partos Plaza* plaats, een plenaire bijeenkomst om van elkaar te leren en gezamenlijk te werken aan kwaliteit en vernieuwing. Meer dan 100 deelnemers bogen zich dit jaar over de onderwerpen *Marketing & Imago*, *Lobby & Campaigning* en *Multi-stakeholder Accountability*. Het programma bestond uit presentaties, workshops en discussietafels. Workshopleiders van diverse organisaties gaven een openhartig kijkje in de keuken en discussieleiders bespraken dilemma's rondom de drie thema's.

Onder de sprekers waren Marie-Trees Meereboer, die in haar openingsrede '*Versnippering of variëteit?*' inging op het imago van de sector en wees op het belang van samenwerken en leren, Mike Brantjes, die onder de noemer '*OS 2.0*' sprak over samenwerking rond doelen met behulp van digitale 'werknetten', en Pieter Lammers die

de beleidsnotitie '*Civil society en structurele armoedebestrijding*' van het ministerie van Buitenlandse Zaken uit 2001 weer in herinnering bracht.

De jaarmarkt werd afgesloten met een netwerkborrel.

2.1.2 Bijdrage aan de Resultatenrapportage MFS 2007-2008

Naast het Departementaal Jaarverslag van het ministerie van Buitenlandse Zaken is de Directie Kwaliteit en Effectiviteit verplicht om een tweejaarlijkse *Resultatenrapportage* en een MDG8 rapportage te leveren¹⁷, deze keer gerubriceerd rond de millenniumdoelen (= MDG's) en daarbinnen rond de multilaterale, bilaterale en - als onderdeel van het MFS - civilaterale kanalen. Ook is besloten om de verantwoording over MDG8 in de Resultatenrapportage 2007-2008 te integreren.

Eind 2007 nodigde DEK het Kwaliteitshuis uit mee te werken aan een gezamenlijke totstandkoming van de Resultatenrapportage. Als gevolg had de evaluatiemanager dit jaar zitting in de projectgroep en was zij tevens nauw betrokken bij de voorbereidingen. Diverse Partosleden namen vervolgens zitting in de verschillende Schrijf- en Leesgroepen. Een bestuurslid en de directeur participeerden in de projectgroep die het proces begeleidde.

"Geven wekt meer blijdschap dan ontvangen.
Niet omdat geven offeren is, maar omdat in het
geven mijn levenskracht zich uit."

Erich Fromm (1900 – 1980)

2.2 Lidmaatschapsgedeelte

2.2.1 Programma-evaluaties

Sinds 2003 voeren Cordaid, Hivos, Oxfam Novib, ICCO en Plan Nederland in eigen beheer gezamenlijke Programma-evaluaties (= PE's) uit. Vanaf 2007 zijn deze PE's als onderdeel van het Kwaliteitshuis bij Partos ondergebracht.

Gezamenlijke programma-evaluaties zijn binnen het Platform Kwaliteitshuis hét instrument voor het afleggen van verantwoording over bereikte resultaten. Alle MFS-organisaties moeten als onderdeel van hun verantwoordingsplicht regelmatig projectevaluaties uitvoeren. De grotere organisaties (= MFO's) hebben daarnaast ook de verplichting om regelmatig PE's uit te voeren. Het object van deze evaluaties is een beleidsthema of programma van de organisatie zelf.

De kwaliteit van de evaluatie wordt beoordeeld door een Externe Referentie Groep (= ERG) en de Inspectie Ontwikkelingssamenwerking en Beleidsevaluatie (= IOB) van het ministerie van Buitenlandse zaken.

Een PE van het Kwaliteitshuis heeft betrekking op een reeks van activiteiten met als gemeenschappelijk kenmerk: een sector

¹⁷ Deze rapportage getiteld '*Resultaten in Ontwikkeling 2007/2008*' zal mei 2009 verschijnen.

(bijv. onderwijs), een 'dwars doorsnijdend' thema (bijv. gender), een interventiestrategie (bijv. beleidsbeïnvloeding) of een land of regio (bijv. Bolivia of Centraal-Azië). Daarnaast biedt het MFS-beleidskader of de MDG's een extra overkoepelend raamwerk voor de keuze van evaluatiethema's. Wanneer onderwerp, context en bevindingen dit toelaten, wordt de meerwaarde van het particuliere kanaal boven andere kanalen of donoren expliciet aangetoond. Qua aanpak, interventielogica en resultaten is er ruime aandacht voor een onderlinge vergelijking van de deelnemende MFO's. In de periode 2007-2010 zullen vijf gezamenlijke PE's worden afgerond, waarbij iedere MFO zich verplicht om aan minimaal drie hiervan deel te nemen.

Een PE evaluatieproces kent drie fasen:

1. Voorbereiding

- Vaststellen evaluatieagenda
- Instellen CG en Opstellen conceptnote
- Opstellen ToR en Selectie evaluatieteam

2. Onderzoek

- Inceptierapport
- Desk- en veldstudie
- Syntheserapport

3. Afronding

- Vaststellen eindproduct
- Procesevaluatie en beoordeling rapport
- Follow-up

De volgende vijf PE's doorliepen dit jaar verschillende stadia van dit proces:

2.2.1.1 Conflicttransformatie

Een meerderheid van de activiteiten van MFO's in conflictgebieden betroffen voorheen conflictmanagement, conflictpreventie en conflict-resolutie. Pas in de laatste jaren is er een verschuiving naar *conflictransformatie* als doel van interventies. Conflicttransformatie wil niet alleen een eind maken aan geweld. Deze methode streeft naar een verandering van de omstandigheden die het conflict veroorzaken: de politieke, sociale en economische structuren die aan de basis liggen van de negatieve relaties. Doel van de PE is om inzicht te geven in de resultaten van interventies in conflictgebieden en processen van conflicttransformatie door te lichten.

"Armoede is de vader van misdaad en geweld."
Aristoteles (384 – 322 v. Chr.)

De PE Conflicttransformatie is in 2007 gestart en bevond zich eind 2008 in afrondingsfase. Begin 2009 wordt de follow-up agenda besproken die procesevaluatie, opvolging van geleerde lessen en gezamenlijke acties behelst, waarna de publicatie¹⁸ wordt voorbereid. Ook zal een open leersessie worden georganiseerd waar resultaten van de PE worden gedeeld met andere Partosleden.

Deze evaluatie bestreek de periode 2003-2006. Deelnemende organisaties waren Cordaid, ICCO, Oxfam Novib en Plan Nederland.

2.2.1.2 Microfinanciering

Microfinanciering of microkrediet heeft binnen OS een bewezen succesvolle bijdrage geleverd aan armoedebestrijding. Tegenwoordig

Nieuwe directeuren

Op 10 september 2008 organiseerde Partos een dag voor nieuwe directeuren.

hebben ca. 100 miljoen arme mensen toegang tot dergelijke financiële diensten, terwijl de vraag het aanbod nog altijd vele malen overstijgt. MFO's bieden startende Microfinanciering Investeringsfondsen (= MFI's) in ontwikkelingslanden ondersteuning aan op het gebied van expertise en financiën. Deze PE heeft als doel om, in het licht van recente ontwikkelingen in Nederland en wereldwijd, vast te stellen wat deze ondersteuning voor de ontwikkeling van duurzame MFI's in de periode van 2003 tot en met 2007 heeft betekend. Hebben de kredieten van deze instellingen lokaal inderdaad tot een hogere levensstandaard geleid?

In 2008 is deze PE van start gegaan. Het inceptierapport in de vorm van een uitgebreid onderzoeksvoorstel is vastgesteld in oktober 2008; de *deskstudy* zal volgens planning in maart 2009 zijn afgerond. Daarna wordt besloten over de inrichting van een veldstudie. Deelnemende organisaties zijn Cordaid, Hivos, ICCO en Oxfam Novib.

2.2.1.3 Inheemse volkeren

MFO's kennen een lange geschiedenis in het ondersteunen van initiatieven ten behoeve van inheemse volkeren of minderheden. In veel landen behoren inheemse volkeren tot de armste en meest gemarginaliseerde groepen in de maatschappij. Deze marginale status kent verschillende dimensies: politiek, economisch en sociaal-cultureel. Doel van de PE is na te gaan in welke mate de MFO's (inclusief partnerorganisaties) hebben bijgedragen aan de politieke, economische en sociale zelfbeschikking van inheemse volkeren en minderheden. In 2008 is met de betreffende organisaties gewerkt aan de portfolioanalyse en het opstellen van de Terms of Reference (= ToR) over dit onderwerp. De diversiteit van de problematiek stelde echter ingewikkelde eisen aan de opzet van het onderzoek. Daarom heeft het gezamenlijk vaststellen van de ToR enige tijd gekost. Naar verwachting zal in maart 2009 tot een tender kunnen worden overgegaan. De geplande datum voor het eindrapport is oktober 2009. Deelnemende organisaties zijn Hivos, Cordaid en ICCO.

2.2.1.4 Capaciteitsontwikkeling

In 2008 zijn de eerste voorbereidingen getroffen voor een PE Capaciteitsontwikkeling, die in de eerste helft van 2009 van start gaat¹⁹. Deze evaluatie heeft als uitdrukkelijk hoofddoel *leren*. Volgens planning zal de ToR in februari 2009 worden vastgesteld, zodat na selectie van het externe evaluatieteam de PE in het tweede kwartaal kan starten. Deelnemende organisaties zijn Cordaid, Hivos, ICCO en Oxfam Novib.

“Dankbare mensen zijn als vruchtbare velden:
zij geven wat ze ontvangen tienmaal terug.”

August von Kotzebue (1761 – 1819)

2.2.1.5 Geweld tegen vrouwen

In 2008 is afgesproken dat in de eerste helft van 2009 een vijfde PE over Geweld tegen vrouwen van start zal gaan. Volgens planning verschijnt in december 2009 de conceptversie van het eindrapport. Deelnemende organisaties zijn Cordaid, Hivos, ICCO, Oxfam Novib en Plan Nederland.

2.2.2 Peer references

Een *peer reference* heeft tot doel dat door middel van intervisie deelnemers van elkaar leren. Eigen werkwijzen, methoden en technieken worden hiertoe vergeleken met die van collega's in vergelijkbare functies.

Een peer reference wordt georganiseerd rond een onderwerp uit het IS-vakgebied. De professionaliteit en de competenties van medewerkers uit de primaire processen staan hierbij centraal.

Het Kwaliteitshuis organiseert jaarlijks peer references over minstens drie onderwerpen.

2.2.2.1 De verschillende rollen van de programmamedewerker

Tijdens deze peer reference onderzochten Plan, Oxfam Novib, ICCO, Cordaid en Hivos wat de veranderende rollen van de programmamedewerker (e.g. financier, adviseur, regisseur, beleidsvormer, fondsenwerver, lobbyist) van hen vraagt, wat de dilemma's en successen zijn in het combineren van rollen en welke ontwikkelingen zij zien voor de nabije toekomst. Dat beleidsbeïnvloeding en maatschappijopbouw naast armoedebestrijding als interventiestrategie aan belang winnen, heeft directe invloed op de rol van deze medewerkers. Om de inzichten uit deze peer reference te kunnen gebruiken, heeft de Stuurgroep Kwaliteitshuis om een beperkt vervolgonderzoek gevraagd. De benchmark die hieruit voortvloeide zal maart 2009 worden afgerond.

2.2.2.2 Kwaliteitszorg in een veranderende context

Eind dit jaar vond een peer reference plaats met kwaliteitsmanagers van deelnemende organisaties. Na een tentoonstelling en presentaties van de kwaliteitssystemen van de organisaties werden de belangrijkste dilemma's geïdentificeerd en concrete vergelijkingen mogelijk gemaakt. De verschillen betroffen voornamelijk het 'hoe'. Om samenwerking te bevorderen werd afgesproken dat op afzienbare termijn een peer reference over de rol en positie van de kwaliteitsmanager in verandertrajecten wordt gehouden.

2.2.2.3 Peer references in voorbereiding

Dit jaar werden ook voorbereidingen getroffen voor drie andere peer references die begin 2009 zullen plaatsvinden. De onderwerpen zijn:

- Onderlinge vergelijking monitoringsprotocollen (zie ook § 2.2.3.1),
- Planning, Monitoring en Evaluatie (=PM&E) in lobbytrajecten en
- Doelmatigheid voor financiële medewerkers.

2.2.3 Reflectiesessies Stuurgroep en Werkgroep

De reflectiesessies van de Stuurgroep en Werkgroep Kwaliteitshuis hebben in 2008 betrekking gehad op Maatgesneden monitoring. Tevens hebben algemene leersessies over PE's plaatsgevonden.

2.2.3.1 Maatgesneden monitoring binnen het MFS-programma 2007-2010

Alle MFS-organisaties zijn verplicht om jaarlijks te rapporteren volgens het zogenaamde *Maatgesneden monitoringsprotocol*. In 2008 heeft het Kwaliteitshuis een onderzoek laten uitvoeren rond de vraag in hoeverre deze rapportages aansluiten bij de eigen behoeften om kwaliteit te verbeteren en klantgericht te werken. In dit kader zijn de protocollen van Oxfam Novib, ICCO, Hivos en Cordaid onderling

¹⁹ Parallel hieraan vindt een evaluatie over hetzelfde onderwerp door het IOB plaats.

vergeleken op uitgangspunten, werkwijze, tijdsinvestering en aansluiting op organisatiedoelstellingen. In een reflectiesessie werden de bevindingen besproken. De belangrijkste conclusies waren:

- In theorie dient het protocol voor verantwoord en leren. In de praktijk wordt er echter nauwelijks van geleerd.
- Het systeem is nogal lineair en gaat uit van de assumptie dat bedrag x automatisch leidt tot output y . Monitoren beperkt zich teveel tot de vraag of de organisatie onderweg is om van te voren omschreven doelstellingen te halen en signaleert te weinig of de organisatie hiertoe ook de juiste dingen doet.
- Het systeem leent zich wel voor *upward*²⁰ maar niet voor *downward accountability*²¹.
- Het risico dat de rigide focus op de jaarlijkse rapportage een invuloefening wordt. Er dreigt te weinig worden nagedacht of de organisatie nog wel op het goede spoor is. Vanwege tijdsdruk is er bovendien nauwelijks gelegenheid om de geleerde lessen toe te passen.

Vanwege deze conclusies heeft de Stuurgroep besloten om de wijze waarop Maatgesneden monitoringsprotocollen worden gehanteerd diepgaander te onderzoeken. Dit heeft geleid tot de peer reference *Monitoringsprotocollen HIV/AIDS*.

“Meet je doelmatigheid niet af aan getallen, maar richt je vooral op de verspreiding van zinvolle gedachten.”

Joris Voorhoeve, toespraak 13 januari 2009

Naar aanleiding van deze uitkomsten kwam de Stuurgroep Kwaliteitshuis tot de conclusie dat er behoefte bestaat aan een nieuwe monitoring- en evaluatiesystematiek. Op basis hiervan heeft het Kwaliteitshuis de notitie *Beoordelingskader en monitoringsprotocol* opgesteld, een discussiestuk dat op verzoek van het ministerie van Buitenlandse Zaken later werd uitgewerkt tot de branchebrede nota *Nieuwe wegen in Planning, Monitoring, Evaluatie en Leren in Internationale Samenwerking*. Van de kant van het ministerie leidde dit tot uitnodiging voor overleg over uitgangspunten van een nieuw systeem voor de volgende MSF-subsidieronde.

Ook heeft het Kwaliteitshuis zijn medewerking verleend aan de opzet van een PSO-enquête naar de ervaringen met Maatgesneden monitoring bij particuliere IS-organisaties, waaraan veel Partosleden hebben deelgenomen.

2.2.3.2 Leren van programma-evaluaties

Tijdens de reflectiesessie stond de vraag ‘Wat leren we concreet van programma-evaluaties?’ centraal. Uitgangspunt waren de aanbevelingen uit het rapport *Gemeenschappelijke Opvattingen en Geleerde Lessen van het Kwaliteitshuis*, in opdracht van het Kwaliteitshuis vervaardigd door Eunike Spierings. PE's worden in de eerste plaats uitgevoerd om te verantwoorden, maar met enige aanpassingen kan het leren van PE's versterkt worden. De conclusies en aanbevelingen uit deze sessie zijn opgenomen in een nieuwe versie van het Plan van Aanpak: *Gezamenlijke Programma Evaluaties van het Kwaliteitshuis*.

²⁰ Verantwoording richting het ministerie van Buitenlandse Zaken.

²¹ Verantwoording richting partners en doelgroepen.

III. Overige dienstverlening

1. Website Partos

De website van Partos is hét informatieportaal van de vereniging. Ook in 2008 nam het bezoekersaantal weer toe. In 2007 stond het aantal unieke bezoeken per dag op gemiddeld 113, in 2008 op gemiddeld 135. Het totale aantal bezoeken was 49.445. Na de homepage waren de meest bezochte onderdelen de vacaturepagina, het ledenoverzicht en de organisatiestructuur. Opvallend is dat het Engelse gedeelte van de website zesde in deze lijst stond, hoewel daar tot nog toe zeer beknopte algemene informatie over de vereniging te vinden is. Uit een onderzoek naar de meest gelezen nieuwsartikelen in 2008 blijkt dat vooral de Europese thema's interessant worden bevonden. Van de top tien artikelen gaan er drie over Europa, waarbij het verslag van het bezoek aan *EuropeAid* in Brussel met stip op 1 staat.

Top 10 Meest gelezen nieuwsartikelen 2008

1	Verslag Excursie Brussel	352
2	Aankondiging Partos Plaza	331
3	Informatiebeurs Softwarepakketten	279
4	Fotoverslag ALV 8 maart 2005	184
5	Bijeenkomst Jaarplannen Europese Commissie	179
6	Aankondiging Search4Dev	172
7	Verslag Conferentie Effectiviteit vd Hulp	141
8	Aankondiging Extra ALV december	133
9	Aankondiging ALV oktober	128
10	Uitkomst Leden dag	126

1.1 Digitaal Informatieloket

Onderdeel van de Partos website is het digitale Informatieloket. Hier verzamelt Partos sinds 2005 basisgegevens van lidorganisaties als aantal medewerkers, bruto loonsom en werkgebieden. In 2008 is de jaarlijkse enquête voor het digitale Informatieloket grondig herzien, de resultaten zijn geheel verwerkt. Partos wil voorkomen dat leden meerdere malen om dezelfde informatie worden verzocht en heeft daarom geïnventariseerd welke andere databaseprojecten actief zijn. De gegevens uit het Informatieloket worden onder meer gedeeld met CIDIN (Nijmegen) en de Universiteit van Amsterdam, en worden ook steeds vaker ten behoeve van externe informatieverstrekking geraadpleegd. Zo zijn gegevens rond het aantal medewerkers in het buitenland doorgegeven aan de Wereldomroep, en over samenwerkingverbanden aan de minister voor Ontwikkelingssamenwerking. Alleen al via de Partos homepage werden in totaal 1179 unieke bezoeken aan het Informatieloket gebracht. Wie echter via een link in een e-mail op het loket komt (wat vaak gebeurt) wordt niet geteld.

1.2 Forum Beleidsdialoog

Omdat leden rond de beleidsdialoog een forum wilden gebruiken, heeft Partos mogelijk gemaakt dat elke medewerker van een lidorganisatie

een individuele login kreeg (voorheen ontving elke lid 1 inlognaam). Hierdoor zijn de gebruikerlogins in 2008 gestegen naar 1762. De inlogpiek bevond zich middenin de beleidsdialoog: bijna 500 logins in de maanden april en mei. Op het forum kwamen in totaal ongeveer 2000 personen waarvan een groep van 15 tot 20 lidorganisaties daadwerkelijk mee discussieerde. Websitebezoekers kwamen dus vaker informatie halen dan brengen. De officiële discussie vond dan ook op de website van de beleidsdialoog plaats, waar Partos eveneens aan deelnam. Wel is de forumfunctie op de website bewaard gebleven zodat leden met elkaar kunnen blijven discussiëren.

“Hebben en niets geven is vaak erger dan stelen.”

Marie von Ebner Eschenbach (1830 – 1916)

1.3 Linkis

De naam Linkis staat voor *Laagdrempelige Initiatieven en Kenniscentrum voor Internationale Samenwerking*. Het samenwerkingsproject is in 2003 opgericht door een aantal MFO's, TMF-organisaties, NCDO en COS Nederland om burgers wegwijs te maken op het gebied van kleinschalige ontwikkelingssamenwerking. Ook in 2008 was dit samenwerkingsproject via een vaste banner op de website van Partos bereikbaar. De website www.linkis.nl is de belangrijkste vorm van communicatie binnen Linkis, dat sinds 1 januari 2007 in Partos is geïntegreerd. Voor deze website leveren Oxfam Novib, Impulsis (onderdeel van ICCO), Cordaid, Hivos en het NCDO informatie aan over door hen goedgekeurde projecten van actieve burgers in Nederland. Deze informatie is te vinden in de projectengids. Ook kunnen burgers zelf hun project in deze projectengids van Linkis opgeven. Vanaf 2004 zijn inmiddels bijna 4.000 kleinschalige projecten in de projectengids opgenomen.

Overzicht van de kleinschalige projecten Linkis op basis van gegevens van Oxfam Novib, Impulsis (ICCO), Cordaid²² en Hivos:

LINKIS	2008	2007	% verschil
Aantal ingediende aanvragen	1837	2447	-25
Aantal goedgekeurde aanvragen	752	1080	-30
Totaal bestede bedrag	€ 18,1 miljoen	€ 17,4 miljoen	+4

22 Voor de gegevens van Cordaid geldt: exclusief de projecten uit het kerkelijke circuit.

Naast de projectengids levert de website van Linkis ook informatie over instanties en personen die burgers kunnen adviseren bij het opzetten van kleinschalige projecten. Ook worden vragen beantwoord als waar en onder welke voorwaarden financiering kan worden gevonden. De bij Linkis aangesloten organisaties financieren 20% tot in enkele gevallen zelfs 80% van de begrotingen van deze particuliere initiatieven (= PI).

“Je leven uitsluitend wijden aan geld verdienen getuigt van een laag ambitieniveau. Het vraagt te weinig van jezelf. Pas wanneer je aanhaakt bij iets dat groter is dan jezelf, besef je je ware potentieel.”

Barack Obama

Om de samenwerking en de kwaliteit van het PI-veld te versterken, is eind 2008 een begin gemaakt met een verandering van de website. Terwijl deze tot nog toe vooral fungeerde als een ‘informatie-etalage’ van de Linkis-partners naar de actieve burger, wil Linkis voortaan burgers meer bij de site betrekken en dus ook content door hen zelf laten aanleveren. Samen met Impuls is een *pilot* gestart waardoor ruimte wordt geboden aan netwerken op de site van Linkis om bijeenkomsten te beleggen, kennis uit te wisselen en met andere netwerken samen te werken. Netwerken van het Particulier Initiatief, maar ook van lokale of OS-organisaties. In overleg met actieve netwerken wordt aan dit onderdeel invulling gegeven rond thema's als onderwijs en verschillende ontwikkelingslanden. Aan deze vorm van ‘werknetten’ op de Linkis-website kunnen zowel individuen als organisaties deelnemen. De realisatie zal een stap voorwaarts betekenen voor de samenwerking, niet alleen tussen de kleinere organisaties onderling maar ook met de professionele OS-organisaties. Linkis had in 2008 per dag een gemiddeld aantal unieke bezoekers van 256.

1.4 Nieuwsbrieven

De opmaak van de digitale nieuwsbrieven werd in 2008 aangepast: duidelijk van elkaar gescheiden onderwerpen met kortere inleidingen en relevante afbeeldingen. In totaal verzond Partos 11 nieuwsbrieven voor leden naar 455 personen, 4 Europa nieuwsbrieven naar 407 personen en 3 nieuwsbrieven naar 507 externe belanghebbenden. Na iedere nieuwsbriefverzending nemen bezoekersaantallen op de website stevast fors toe.

2. Platform Communicatie

Het platform Communicatie is een netwerk van communicatiemedewerkers en lobbyisten uit de sector en staat open voor alle lidorganisaties. Vanuit Partos organiseert het platform netwerkbijeenkomsten, trainingen, werkconferenties en studiedagen voor leden en initieert het sector-brede communicatie-uitingen. Primaire doel van het platform is de uitwisseling van kennis en ervaring op het gebied van communicatie en lobby onder de leden en het inventariseren van de trainingsbehoeften op dit gebied.

2.1 Netwerkbijeenkomsten

De eerste plenaire bijeenkomst van het platform was 11 juni bij het SNV te Den Haag. Het thema luidde *Resultaten in ontwikkeling: reële*

beeldvorming of PR-tool? Hilde Eugelink gaf hier de visie van het IICD op het thema weer en Edu Willems (SNV) sprak over het nut van een betere onderlinge afstemming in de communicatie over de resultaten van OS. Het thema van de netwerkbijeenkomst op 20 november, met het Ministerie van Buitenlandse Zaken als gastheer, was *Actuele beeldvorming OS; de clichés voorbij?!* Gast spreker Jeanne Roefs, voormalig Hoofd Voorlichting en PR bij Unicef Nederland en waarnemend voorzitter van de SHO gaf een analyse van recente onderzoeken naar de betrokkenheid bij en steun voor internationale samenwerking. Conclusie was onder meer dat de bevolking in haar informatiebehoefte over de sector door de landelijke pers nauwelijks wordt bediend. Ook zouden NGO's zich actiever kunnen opstellen in het publieke debat. Bert Ferwerda gaf een diagnose van de actuele discussie en stelde tegelijkertijd een therapie voor. Namens Buitenlandse Zaken sprak Rolf Wijnstra, beleidsmedewerker Voorlichting (= DLV), over de wijze waarop het Ministerie met de discussie omgaat en hoe zij de gevolgen ervan inschat.

“In hun natuur zijn alle mensen gelijk; het zijn hun gewoonten die de verschillen maken.”

Confucius (551 – 479 v. Chr.)

2.2 Werkconferenties

De werkconferentie *Optimalisatie beleidsbeïnvloeding* is geannuleerd en heeft in 2009 onder supervisie van het Kwaliteitshuis plaatsgevonden. Doel van de bijeenkomst was het komen tot maatregelen voor de MFO's naar aanleiding van het IOB evaluatierapport 'Chatting and Playing Chess with Policymakers. Influencing Policy via the Dutch Co-Financing Programme' van juni 2007.

2.3 Lobbytrainingen

Voor ervaren lobbyisten van NGO's vond op 9 en 24 oktober de tweedaagse training *Beleidsbeïnvloeding voor (semi-)gevorderden* door BBO plaats, die eerder wegens te weinig inschrijvingen was uitgesteld. In deze training werd onder meer ingegaan op het verbeteren van de praktische vaardigheden in lobbygesprekken, de onderlinge afstemming tussen campagnes en lobbytrajecten en het linken van Noord-Zuid lobby's. Ook de verschillen en overeenkomsten tussen lobby gericht op overheid en bedrijfsleven kwamen aan bod. Aan de verwachtingen van de deelnemers werd goed voldaan, eigen cases konden worden ingebracht en de praktische toepasbaarheid van de training scoorde meer dan voldoende.

“Het voordeel van tegenspoed is dat wij erdoor leren anderen te helpen.”

Vergilius (70 – 10 v. Chr.)

2.4 Trainingen Communicatie

Op 30 september organiseerde Partos bij Oxfam Novib de training *Communiceren met alle windstreken* door Luz Azul Trainingen. Het herkennen van de overeenkomsten en verschillen in waarden, cultuur en communicatie van de eigen organisatie en van partnerorganisaties stonden hierbij centraal. Nadat was gedefinieerd waar misverstanden konden ontstaan, werden de communicatieve vaardigheden van de

deelnemers aangescherpt en uitgebreid. Aan het eind van de training had iedere deelnemer een persoonlijk actieplan in handen. De gemiddelde waardering was goed.

Aan programmamedewerkers met meer dan drie jaar werkervaring werd op 20 november en 4 december de training *Interculturele competenties* door Luz Azul Trainingen aangeboden. Na afloop hadden de deelnemers hun competenties inzake interculturele sensitiviteit en communicatie in zowel theorie als praktijk diepgaand leren kennen en voelden zij zich gemakkelijker bij onvoorspelbare omstandigheden. Aan de hand van Geert Hofstede werd inzicht gegeven in waardeverschillen en daarmee samenhangende barrières. Ook eigen cases kwamen aan bod. Deelnemers gingen met een persoonlijk actieplan naar huis, de gemiddelde waardering was goed.

Op 10 december werd de training *Issues Management in de praktijk* georganiseerd, met een terugkomdag in januari. In de voorbereidingen werd tot onderwerp gekozen het debat van samenleving, politiek en media met NGO's. Een van de speerpunten hierbij zou het sturend omgaan zijn met bewegende publieke opinies die gevolgen hebben voor de eigen organisatie. De training zou worden gegeven door Eliane Schoonman van het Issues Management Institute te Amsterdam maar heeft het minimum aantal deelnemers niet gehaald.

3. Platform Europa

Naast de belangenbehartiging (zie II § 4) verzorgde het platform in 2008 ook enkele trainingen en een excursie naar Brussel. Rond financiering vonden verschillende bijeenkomsten plaats. Op 14 januari werd een bijeenkomst georganiseerd over de zogeheten *conceptnotes* voor een projectaanvraag bij de Europese Unie. Op 19 mei verzorgde Madeleine Brassier van Oxfam Novib als lid van de Stuurgroep een informatiebijeenkomst over de nieuwe jaarplannen van de EC rond de budgetlijn voor Non-Statelijke Actoren (= NSA). Tot slot volgden eind 2008 een informatiebijeenkomst rond de laatste uitgezette tenders van de Europese Commissie en een dagtraining *How to write a project-proposal*, die op verzoek van Partos door haar Britse zusterorganisatie BOND werd verzorgd.

Medio 2008 verzorgde het platform haar jaarlijks terugkerend bezoek aan Brussel waarbij CONCORD, *EuropeAid* en het DG OS van de Europese Commissie werd bezocht. Ongeveer 15 medewerkers van 8 organisaties namen hieraan deel. Vooral de gastvrijheid van *EuropeAid* werd gewaardeerd: de openheid van Europese politieke instellingen richting NGO's werd hiermee manifest.

“Beoordeel een beschaving niet naar de macht die ze bereikt maar naar de manier waarop ze door haar wetten en instellingen de liefde voor de mensheid tot uitdrukking brengt.”

Tagore (1861 – 1941)

3.1 'Europa in de Wereld'

Het tijdschrift *Europa in de Wereld* is een uitgave van het platform Europa en verscheen voor het eerst tijdens de campagne van het voormalige NGO-EU netwerk over het Nederlandse voorzitterschap in 2004. In 2008 is het blad drie keer verschenen in een gecumuleerde oplage van 1350 exemplaren. Eind 2008 liep de subsidie van NCDO af; begin februari is getracht subsidie te verkrijgen van het ministerie van

Buitenlandse Zaken. Een marktonderzoek dat hiervoor was uitgevoerd wees uit dat voor een tijdschrift over Europa en IS een goede basis aanwezig is. Niettemin werd de aanvraag afgewezen. Na deze afwijzing is doorgezocht naar andere alternatieven en zijn de laatste twee nummers uitgesteld met het oog op de komende Europese Verkiezingen. Eind 2008 was nog geen uitsluitsel over een eventuele opvolging van *Europa in de Wereld*.

3.2 Overzicht van het dienstenaanbod

14 jan.	Informeel bijeenkomst EU-projectvoorstellen	<i>Platform Europa</i>
31 jan.	Informatiedag ARBO-catalogus	<i>Kwaliteit</i>
12 feb.	Informatiedag ISO-certificering	<i>Kwaliteit</i>
22 feb.	Ledendag Beleidsdialoog	<i>Partos algemeen</i>
06 mrt.	Bijeenkomst Paris Declaration	<i>Partos algemeen</i>
06 mrt.	Lobbybijeenkomst Effectiviteit van de EU-hulp	<i>Platform Europa</i>
19 mrt.	EU-verkiezingen bijeenkomst	<i>Platform Europa</i>
20 mrt.	Afsluiting Totaaltraining1	<i>Kwaliteit</i>
03 apr.	Café Qualité	<i>Kwaliteit</i>
23 apr.	Algemene ledenvergadering	<i>Partos algemeen</i>
19 mei.	Bijeenkomst Jaarplannen EC	<i>Platform Europa</i>
29 mei.	Excursie Brussel	<i>Platform Europa</i>
30 mei.	Security Symposium	<i>Kwaliteit</i>
03 jun.	Informatiebeurs MIS	<i>Kwaliteit</i>
11 jun.	Ledendag Beleidsdialoog	<i>Partos algemeen</i>
11 jun.	Resultaten in ontwikkeling	<i>Platform Communicatie</i>
17 sep.	Café Qualité	<i>Kwaliteit</i>
30 sep.	Training Intercultureel Communiceren	<i>Communicatie</i>
09 okt.	Training Beleidsbeïnvloeding1	<i>Communicatie</i>
20 okt.	Algemene ledenvergadering	<i>Partos algemeen</i>
24 okt.	Training Beleidsbeïnvloeding2	<i>Communicatie</i>
11 nov.	Partos Plaza	<i>Kwaliteitshuis</i>
13 nov.	Bijeenkomst EU-lobby en –financieringen	<i>Platform Europa</i>
13 nov.	Argumentenfabriek	<i>Platform Communicatie</i>
20 nov.	Netwerkbijeenkomst Beeldvorming OS	<i>Platform Communicatie</i>
20 nov.	Training Interculturele competenties1	<i>Communicatie</i>
02 dec.	BOND-training	<i>Platform Europa</i>
04 dec.	Training Interculturele competenties2	<i>Communicatie</i>
10 dec.	Training Issues management (geannuleerd)	<i>Communicatie</i>
16 dec.	Café Qualité	<i>Kwaliteit</i>
18 dec.	Extra Algemene ledenvergadering	<i>Partos algemeen</i>
19 dec.	Totaaltraining1 evaluatie	<i>Kwaliteit</i>

“Een ander naar je beste krachten te helpen, dat is de hoogste taak.”

Sophocles (496 – 406 v. Chr.)

De vereniging

ALV
Algemene Leden-
vergadering Partos
23 april 2008
Mamoni, Utrecht.

Ledenvergaderingen

Het hoogste orgaan binnen de vereniging, de ALV, kwam driemaal bijeen. 23 april stond onder meer een debat *Realistisch communiceren* op de agenda, 20 oktober werd gezamenlijk een reactie voorbereid op het Syntheserapport van de beleidsdialoog en 18 december stond de koers centraal. In deze laatste vergadering werd de *Strategienota 2009 – 2011* goedgekeurd. Hierbij werd de wens uitgesproken dat Partos opkomt voor de gemeenschappelijke belangen van de Nederlandse particuliere IS-sector, zowel richting politiek als in het publieke debat.

Bestuur

Evenals in 2007 werd het bestuur gevormd door:

Naam	Functie	Organisatie
Paul Mudde	voorzitter	
Nina Tellegen	vice-voorzitter	Stichting Doen
Jan Bouke Wijbrandi	penningmeester	Oxfam Novib
Frans Baneke	secretaris	WPF
Albert Jaap van Santbrink	algemeen lid	SOS-Kinderdorpen
Jack van Ham	algemeen lid	ICCO
Jan Lock	algemeen lid	Woord en Daad
Frank van der Linde	algemeen lid	FairFood
Peter Heinze	algemeen lid	EVS

De onafhankelijke voorzitter Paul Mudde werd op de ALV van 20 oktober unaniem voor drie jaar herkozen. Wegens verandering van werkkring traden Jan Bouke Wijbrandi en Albert Jaap van Santbrink in december terug.

Bestuursvergaderingen

Het bestuur kwam in 2008 acht maal bijeen.

Bureaumedewerkers

Het aantal bureaumedewerkers was op 31 december 7,3 fte, gemiddeld over 2008 was het aantal 7,9 fte.

Profiel medewerkers Partos

	31-12-2008	31-12-2007	31-12-2006
Aantal medewerkers	9	10	6
Aantal fte	7,3	8,7	5
Instroom	7	7	3
Uitstroom	8	3	3
Man	4	2	0
Vrouw	5	8	6
Vaste contracten	2	4	1
Tijdelijke contracten	8	6	5
% ziekteverzuim	8,5	5,5	6,7

In 2008 kende het Kwaliteitshuis een onrustige periode door personeelwisselingen en langdurige ziekte waardoor een aantal activiteiten niet volgens planning konden plaatsvinden. Voor de functies van coördinator en evaluatiemanager ontstonden vacatures die niet onmiddellijk konden worden vervuld. Ook de activiteiten van het Platform Communicatie hebben geleden onder personele wisselingen. De beleidsmedewerker communicatie vertrok in april met zwangerschapsverlof en vond in deze periode een andere betrekking. De functie werd voor twee dagen per week ad interim ingevuld waarna

per oktober een opvolger in dienst trad. De directeur werd een maand vervangen wegens een operatie.

Excursus 1: Vergoeding bestuur en directie

De onkosten voor het bestuur, uitgegeven aan reiskosten, representatiekosten, kosten voor de heidag, inclusief moderator en een diner, bedroegen € 6.154. De onafhankelijke voorzitter heeft dit jaar, net als in 2007, zijn onkosten niet gedeclareerd. Het bruto jaarsalaris van de directeur bedroeg € 66.963 voor een parttime aanstelling van 0,9 fte (in 2007: € 63.958 en voor herberekening € 59.146).

Secretariaat

Het secretariaat van de vereniging, het bestuur, de directie en de bureaumedewerkers én het secretariaat van het Kwaliteitshuis werden door twee parttime medewerkers waargenomen, die elkaar vervangen bij afwezigheid. Samen met andere partijen werd gezocht naar verbeteringen in het relatiebeheer en de deelnameregistratie met als doel om dit in de toekomst via de website te laten verlopen.

Het Partos secretariaat is dit jaar begonnen met de herinrichting van het digitale en papieren archief, werkzaamheden die in 2009 worden afgerond. Hierbij zal ook aandacht worden geschonken aan het opzetten van een historisch archief.

In december verhuisde Partos om kosten te besparen naar een nieuw kantoor. Voor de secretariaten kwam hiermee een einde aan de luxe situatie om een aantal facilitaire taken te kunnen delen met Both ENDS.

“Waar rechtvaardigheid wordt onthouden, waar armoede wordt goedgepraat, waar onwetendheid in stand wordt gehouden, waar mensen worden bestolen of vernederd of onderdrukt, daar zullen personen noch zaken ooit veilig zijn.”

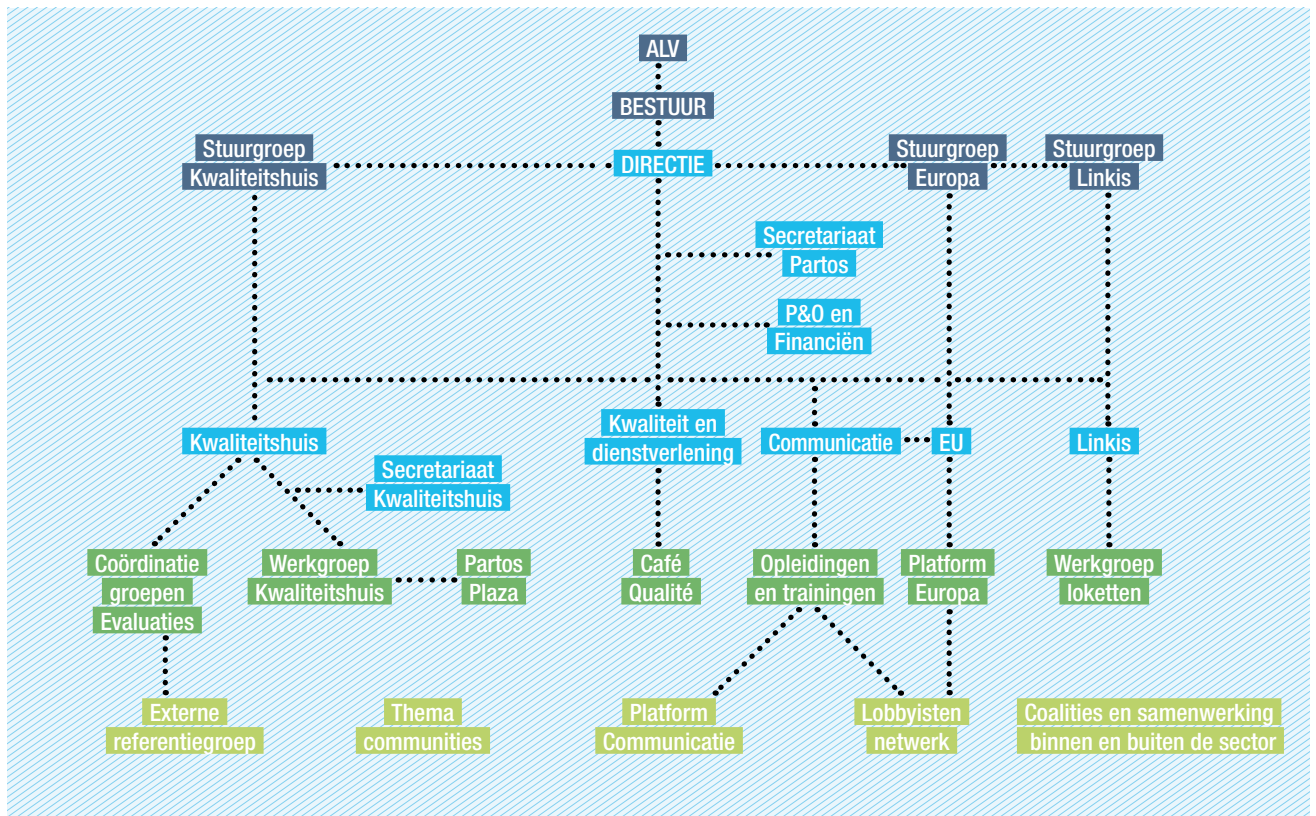
Frederick Douglass, Amerikaans politicus (1817 - 1895)

Bureaumedewerkers

op vrijdagmiddag aan de afwas.

Organogram

“Beste Arend-Jan, Jij mag alles tegen mij zeggen, ik zal met je debatteren en het vuur aan de schenen leggen zoals jij dat ook met mij zult doen. Je mag het met mij eens of oneens zijn, ja, je mag zelfs mijn inzet voor een rechtvaardige samenleving zielig noemen. Maar je moet niet doen alsof ik en een groot deel van Nederland dat al die jaren ontwikkelingssamenwerking heeft gesteund helemaal gek zijn.”

Jack van Ham, webcolumn 16-09-2008

Feiten en cijfers

Organisatie

Statutaire naam:

Branchevereniging voor Particuliere Organisaties voor Internationale Samenwerking, bij verkorting genaamd: Vereniging Partos

Vestigingsadres:

Ellermanstraat 15c, 1099 BW Amsterdam

Oprichtingsdatum:

6 oktober 2004

Inschrijvingsnummer KvK:

34.21.45.86

Gemiddeld aantal medewerkers Partos 2007:

6,8 fte

Gemiddeld aantal medewerkers Partos 2008:

7,9 fte (waaronder 2,2 fte Kwaliteitshuis)

Totaal aantal bestuursleden:

9

Financiën

	Partos Algemeen	Kwaliteits-huis	Linkis	Totaal
Baten	422.644	955.000	182.270	€ 1.559.914
Lasten	444.124	597.113	115.958	€ 1.157.195
Resultaat	-21.480	357.887	66.312	€ 402.719
Vrijval bestemmings-reserve	50.250	-	-	€ 50.250
Resultaat na vrijval reserve	28.770	357.887	66.312	€ 452.969
Personeels-lasten	302.486	207.554	76.536	€ 586.576

Op grond van de brutoloomsom en budgetactiviteiten worden leden in 4 schijven ingedeeld, de kleinere organisaties in schijf 1 en de grotere in schijf 4. Op 31 december was de verdeling als volgt:

Leden 2008 per schijf	Bruto loomsom in €	Aantal	%
schijf 1	0-610.000	52	54
schijf 2	610.001-915.000	9	9
schijf 3	915.001-3.050.000	25	26
schijf 4	> 3.050.000	9	9
Aspirant		2	2
Totaal		97	100

Excursus 2: Toelichting Contributiesystematiek 2008

In 2008 heeft de werkgroep Contributiesystematiek zich gebogen over een nieuwe berekeningswijze van de contributie. Omdat de huidige systematiek geen directe relatie heeft met de begroting van Partos, maar afhankelijk is van de omzet en brutoloomsom van de leden, beïnvloeden schommelingen in deze laatste grondslagen de contributie-inkomsten. Er is een aantal varianten uitgewerkt die tegemoet komt aan dit bezwaar. Omdat deze veranderingen in systematiek voor de leden verschillend zullen uitwerken, wordt gewerkt aan een gefaseerde overgang. In 2009 zal hiertoe een voorstel worden voorgelegd aan de ALV. Omdat voor 2009 de contributie volgens de huidige systematiek ontoereikend zou zijn om de begrote uitgaven te kunnen financieren, is in de ALV van 18 december akkoord gegaan met een gemiddelde opslag van 6%.²³ Tevens zijn de bandbreedtes van de grondslagen bruto loon en omzet per schijf gecorrigeerd voor inflatie.

Internet

Aantal bezoekers website 2008:

ca. 50.000 (+19%)

Gemiddeld aantal unieke bezoeken per dag:

135

Hoogste aantal unieke bezoeken:

325 op dinsdag 28 oktober 2008

Aantal bezoekers digitaal Informatieloket:

1179 (+9,3%)

Digitale nieuwsbrieven

Aantal nieuwsbrieven leden:

11 naar 455 e-mailadressen van leden.

Aantal nieuwsbrieven Europa:

4 naar 407 e-mailadressen van leden.

Aantal nieuwsbrieven algemeen:

3 naar 507 e-mailadressen van belanghebbenden.

Belangenbehartiging

De reguliere bijeenkomsten met DSI/MY vonden om de twee maanden plaats. Op 16 januari heeft een gesprek met minister Koenders plaatsgevonden. Partos verzond in 2008 vier brieven aan de minister voor Ontwikkelingssamenwerking. Op 23 mei werd de eerste brief vergezeld van het *Aid Watch* rapport, in verband met de bijeenkomst van Raad Algemene Zaken en Externe Betrekkingen (= RAZEB), waar de minister op 18 juni op antwoordde. Op 23 oktober als reactie op het Syntheserapport van de beleidsdialoog en op 1 december naar aanleiding van zijn visie op het particuliere veld. Een reactie op de Rijksbegroting 2009 werd 9 oktober verzonden.

Op 27 oktober ging een persbericht uit over de kredietcrisis en ontwikkelingslanden.

²³ Het opslagpercentage wordt berekend aan de hand van ieders individuele aandeel in de contributie van 2008, wat gemiddeld neerkomt op 6%. Voor nieuwe leden wordt een opslag van 6% gehanteerd.

Leden

Nieuwe leden in 2008	Ingangsdatum	Opzeggingen
St. Liliane Fonds	Februari 2008	ASAP
DECP (aspirantlid)	Mei 2008	AWEPA
IDA Solutions (aspirantlid)	Mei 2008	Birma Center
St. Todos	September 2008	Euforic
Bernard van Leer	November 2008	ISCOM
St. Mensenkinderen	November 2008	WASTE

De opzeggingen betreffen vijf schijf 1 organisaties en één schijf 2 organisatie.

De meest aangevoerde redenen voor opzegging zijn:

- het aanbod van Partos voldoet niet aan de verwachtingen en
- de kosten van het lidmaatschap.

Dienstenaanbod en ledenvergaderingen

Partos heeft dit jaar 27 evenementen georganiseerd

- 21 trainingen, workshops en netwerkbijeenkomsten,
- 1 informatiemarkt,
- 2 bijeenkomsten ter voorbereiding van de beleidsdialogo en
- 3 ALV's

waaraan in totaal 89% van de leden heeft deelgenomen.

Aantal trainingen, workshops, netwerk- en platformbijeenkomsten:	21
Percentage leden dat aan een of meer van deze activiteiten deelnam:	73%
Gemiddelde beoordeling van dit dienstenaanbod:	7,5
Gemiddelde opkomst bij ledenvergaderingen:	76%
Gemiddelde deelname aan de beleidsdialogo ²⁴ :	58%.

In het onderstaande overzicht van deelnames worden de organisaties die in de loop van 2008 hun lidmaatschap beëindigden en de organisaties die na 1 juni 2008 lid werden niet meegeteld.

De trainingen, workshops en overige bijeenkomsten hadden tot doel de kwaliteiten van de lidorganisaties te versterken en de samenwerking te bevorderen. Deelnemers waren directeuren, bestuurders, managers en medewerkers uit uiteenlopende vakgebieden.

Het platform Kwaliteit organiseerde 9 bijeenkomsten rond kwaliteitszorg en HR-management. 54% van de leden bezocht een of meer van deze bijeenkomsten. De gemiddelde waardering van de deelnemers was 7,3.

Het platform Communicatie organiseerde 6 trainingen en bijeenkomsten rond communicatie en lobby. 35% van de leden bezocht een of meer van deze bijeenkomsten. De gemiddelde waardering was 7,8.

Het platform Europa organiseerde 7 activiteiten rond de onderwerpen Europese ontwikkelingspolitiek en financieringen. 32% van de leden bezocht een of meer van deze bijeenkomsten. De gemiddelde waardering was 7,4.

Overzicht van deelnames

Partos 2008	Kwaliteit	Kwaliteitshuis (open)	Platform Communicatie	Platform Europa	Beleidsdialogo	ALV
Aantal activiteiten	9	1	6	7	2	3
Gemiddelde waardering	7,3		7,8	7,4		
Aantal deelnames per organisatie	52	37	35	31	56	72
% leden deelgenomen	54	37	35	32	58	74
Schijf 1	43	14	22	27	35	70
Schijf 2	10	3	3	2	13	17
Schijf 3	36	14	21	13	23	40
Schijf 4	13	7	17	8	12	13
Totaal deelnames	102	38	63	50	83	140
% van schijf 1	42	37	35	54	42	50
% van schijf 2	10	8	5	4	16	12
% van schijf 3	35	37	33	26	28	29
% van schijf 4	13	18	27	16	14	9

²⁴ Het percentage Partosleden met subsidie van het ministerie van Buitenlandse Zaken bedraagt 65 %.

Het open gedeelte van het Kwaliteitshuis organiseerde de informatiemarkt Partos Plaza dat door 37% van de leden bezocht werd. Waardering niet bekend.

De deelname aan ALV's, netwerkbijeenkomsten en andere activiteiten was gelijkelijk over de organisaties uit alle schijven verdeeld. Opmerkelijk is dat de opkomst bij de ALV's nagenoeg gelijk was aan de procentuele verdeling van de leden over de schijven: 54% uit schijf 1, 11% uit schijf 2, 26% uit schijf 3 en 9% uit schijf 4.

Bij de bijeenkomsten over de beleidsdialoog waren de leden uit schijf 1 procentueel licht ondervertegenwoordigd en die uit schijf 4 licht oververtegenwoordigd. Bij de activiteiten van de platforms Kwaliteit en Communicatie en van het Kwaliteitshuis waren de schijf 1 en 2 organisaties procentueel licht ondervertegenwoordigd en de schijf 3 en 4 organisaties licht oververtegenwoordigd. Bij de activiteiten van het platform Europa was deelname ongeveer gelijk aan de procentuele verdeling over de schijven.

“Politiek en ambtenaren hebben hoge verwachtingen van de pas opgerichte brancheorganisatie Partos. Zal zij in staat zijn om het imago van bekvechtende, duurbetaalde, congresaflopende organisaties die glossybladen uitgeven, te veranderen in een imago van organisaties die zich inzetten voor de hogere doelstelling: bijdragen aan de strijd tegen armoede en onrecht?”

NCDO Syntheserapport (28 januari 2005)

Verkorte jaarrekening

Inleiding

De jaarrekening heeft betrekking op de vereniging Partos en de besloten gedeelten Linkis en Kwaliteitshuis. Deze onderdelen hebben hun eigen financiële budget en beleidsruimte. Dit beleid dient echter in lijn te zijn met het beleid van Partos. De financiële resultaten van de besloten onderdelen komen de afzonderlijke onderdelen toe via de daartoe gecreëerde bestemmingsfondsen.

De jaarrekening laat het volgende resultaat zien:

Resultaat Partos Algemeen	€	-21.480
Resultaat Kwaliteitshuis	€	357.887
Resultaat Linkis	€	66.312
Totaal resultaat	€	402.719
Vrijval bestemmingsreserve Partos Algemeen	€	50.250
Resultaat na vrijval bestemmingsreserve Partos Algemeen	€	452.969

Het negatieve resultaat voor Partos Algemeen komt doordat er meer activiteiten zijn ondernomen dan oorspronkelijk was begroot. Van het positieve resultaat van 2007 was een bedrag van € 50.250 gereserveerd om deze activiteiten te kunnen bekostigen. In 2008 is het hele bedrag aan deze extra activiteiten besteed. Na vrijval van deze reserve is het resultaat van Partos Algemeen € 28.770. Dit positieve resultaat komt vooral door lagere beheerkosten en hogere financiële baten. In het voorgaande boekjaar was geen treasury-beleid gevoerd. In overeenstemming met de gangbare praktijk in de branche heeft Partos de beschikbare liquide middelen tijdelijk weggezet op een verantwoorde spaarrekening, waardoor de renteopbrengsten in 2008 ruim € 17.000 bedroegen.

Van het positieve resultaat zal € 15.000, na goedkeuring van de leden op de ALV in april 2009, worden toegevoegd aan de bestemmingsreserve van Partos Algemeen. Hiervan zal € 12.000 worden bestemd voor extra inspanningen op het gebied van communicatie. Daarnaast zal € 3.000 worden bestemd voor extra bijeenkomsten in het kader van MFS-2. De overige € 13.770 worden toegevoegd aan de continuïteitsreserve. Het totaal van de continuïteitsreserve komt daarmee op ruim 68% van de gewenste omvang.

De bestedingen van het Kwaliteitshuis zijn lager geweest dan begroot. Het leeuwendeel van de kosten wordt gevormd door de Programma-evaluaties die elk op ca. € 450.000 zijn geraamd. Inmiddels is er één Programma-evaluatie afgerond en zijn er drie Programma-evaluaties in gang gezet. Deze zullen naar verwachting in de loop van 2009 worden voltooid. In 2009 zal dan ook een piek in de uitgaven komen. Hiervoor zullen de overschotten van de afgelopen twee jaar, die zijn toegevoegd aan het bestemmingsfonds van het Kwaliteitshuis, worden aangewend.

De reden van het positieve resultaat van het Platform Linkis is dat de geplande aanpassing van de Linkis website meer tijd in beslag nam dan was voorzien. In 2008 is veel van het voorbereidende werk gedaan, terwijl de daadwerkelijke aanpassing in 2009 zal

plaatsvinden. Het positieve resultaat van Linkis wordt toegevoegd aan het bestemmingsfonds van Linkis.

Jaarrekening

Hier volgt de verkorte jaarrekening van Partos over 2008. De volledige jaarrekening is te vinden op de website van Partos onder de rubriek *Publicaties* of op te vragen via het Partos bureau.

BALANS	per 31-12-2008		per 31-12-2007	
€	€		€	
ACTIVA				
Vaste Activa				
Materiële vaste activa				
■ Inventaris en inrichting	12.932	12.932	9.474	9.474
Viottende Activa				
Vorderingen				
■ Debiteuren	37.071		107.533	
■ Belastingen en premies				
■ Overige vorderingen en overlopende activa	76.075	113.146	72.818	180.351
Liquide Middelen		1.214.991		894.731
TOTAAL ACTIVA		1.341.069		1.084.556
PASSIVA				
Fondsen en Reserves				
Bestemmingsfonds Kwaliteitshuis	864.745		506.858	
Bestemmingsfonds Linkis	141.770		75.458	
Bestemmingsreserve Partos Algemeen	15.000		50.250	
Continuïteitsreserve	88.501		74.731	
		1.110.016		707.297
Schulden				
Kortlopende schulden				
■ Crediteuren	154.307		59.807	
■ Belastingen en premies	14.910		27.644	
■ Nabetaling loon	7.535			
■ Gereserveerd vakantiegeld, EJU	30.987		20.104	
■ Schulden Kwaliteitshuis	5.589		244.479	
■ Schulden Linkis	837		6.375	
■ overige schulden en overlopende passiva	16.888		18.850	
		231.053		377.259
TOTAAL PASSIVA		1.341.069		1.084.556

STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2008									
	Partos Algemeen		Kwaliteitshuis		Linkis		Totaal		
	werkelijk 2008	begroot 2008	werkelijk 2008	begroot 2008	werkelijk 2008	begroot 2008	werkelijk 2008	begroot 2008	werkelijk 2007
BATEN	€	€	€	€	€	€	€	€	€
Contributies lidorganisaties	393.523	397.000					393.523	397.000	379.310
Overige opbrengsten	11.132	25.000					11.132	25.000	67.388
Platform Kwaliteitshuis			955.000	955.000			955.000	955.000	955.000
Platform Linkis					182.270	180.300	182.270	180.300	111.434
Financiële baten	17.989	1.000					17.989	1.000	2.103
TOTALE BATEN	422.644	423.000	955.000	955.000	182.270	180.300	1.559.914	1.558.300	1.515.235
LASTEN									
Personeelskosten	302.486	293.100	207.554	209.000	76.536	81.800	586.576	583.900	469.495
Huisvestingskosten	24.516	26.000	14.211	17.100	4.048	4.000	42.774	47.100	41.608
Beheerkosten	52.371	61.850	21.792	45.500	6.446	17.500	80.609	124.850	78.167
Activiteiten								0	
■ Partos	58.989	59.950					58.989	59.950	77.764
■ Kwaliteitshuis			350.046	822.000			350.046	822.000	247.917
■ Linkis					28.093	77.000	28.093	77.000	44.677
Afschrijvingskosten	5.244	1.900	3.457		835		9.535	1.900	3.384
Financiële lasten	518		54		0		572	0	220
Onvoorzien		3.000		41.400				44.400	
TOTALE LASTEN	444.124	445.800	597.113	1.135.000	115.958	180.300	1.157.195	1.761.100	963.232
Resultaat	-21.480	-22.800	357.887	-180.000	66.312	0	402.719	-202.800	552.003
Vrijval Bestem.reserve Partos	50.250	50.250					50.250	50.250	
Vrijval Bestemmingsfonds KH				180.000				180.000	
RESULTAAT NA VRIJVAL FONDSEN EN RESERVES	28.770	27.450	357.887	0	66.312	0	452.969	27.450	552.003

Accountants- verklaring

PRICEWATERHOUSECOOPERS

Aan: Bestuur van Vereniging Partos

PricewaterhouseCoopers
Accountants N.V.
Prinses Margrietplantsoen 46
2595 BR Den Haag
Postbus 30715
2500 GS Den Haag
Telefoon (070) 342 61 11
Fax (070) 342 64 00
www.pwc.com/nl

Accountantsverklaring

Opdracht

Wij hebben gecontroleerd of de in dit jaarverslag opgenomen verkorte jaarrekening van Vereniging Partos te Amsterdam over 2008 op de juiste wijze is ontleend aan de door ons gecontroleerde jaarrekening 2008 van Vereniging Partos. Bij die jaarrekening hebben wij op 19 maart 2009 een goedkeurende accountantsverklaring verstrekt. Het bestuur van de vereniging is verantwoordelijk voor het opstellen van de verkorte jaarrekening in overeenstemming met de grondslagen zoals gehanteerd in de jaarrekening 2008 van Vereniging Partos. Het is onze verantwoordelijkheid een accountantsverklaring inzake de verkorte jaarrekening te verstrekken.

Werkzaamheden

Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht. Dienovereenkomstig dienen wij onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de verkorte jaarrekening op de juiste wijze is ontleend aan de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Oordeel

Naar ons oordeel is de verkorte jaarrekening in alle van materieel belang zijnde aspecten op de juiste wijze ontleend aan de jaarrekening.

HAW-120944a/ae/30356683/mv

PricewaterhouseCoopers is de handelsnaam van onder meer de volgende vennootschappen: PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180285), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180284), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (KvK 34180287) en PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289). Op diensten verleend door deze vennootschappen zijn Algemene Voorwaarden van toepassing, waarin onder meer aansprakelijkheidsvoorwaarden zijn opgenomen. Deze Algemene Voorwaarden zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam en ook in te zien op www.pwc.com/nl.

Accountantsverklaring (vervolg)

PRICEWATERHOUSECOOPERS

Toelichting

Wij vestigen er de aandacht op dat voor het inzicht dat vereist is voor een verantwoorde oordeelsvorming omtrent de financiële positie en de resultaten van de entiteit en voor een toereikend inzicht in de reikwijdte van onze controle de verkorte jaarrekening dient te worden gelezen in samenhang met de volledige jaarrekening, waaraan deze is ontleend, alsmede met de door ons daarbij op 19 maart 2009 verstrekte goedkeurende accountantsverklaring. Deze toelichting doet geen afbreuk aan ons oordeel.

Den Haag, 11 juni 2009
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

H.A. Wink RA MBA

HAW-120944a/ae/30356683/mv

(2)

Bestuurs- verklaring

Partos

Hierbij verklaart het bestuur van Partos conform artikel 15 van de statuten van Partos dat het bij de bestuursvergadering van 18 maart 2009 de jaarrekening 2008 heeft vastgesteld en het bijbehorende verslag heeft goedgekeurd.

Getekend te Amsterdam op 19 juni 2009
Namens het bestuur,

Paul Mudde

voorzitter

Jan Lock

penningmeester

Lijst van leden

Organisatie	Schijf		
ADRA	1	Mensenkinderen, Stichting nieuw lid, 1 nov. 2008	1
Aflatoun (St. Child Savings International) nieuw lid, 15 feb 2009	1	MIVA/OneMen	1
Agriterra	3	Mundial Productions	1
Aim for human rights (HOM)	1	Nederlands Centrum voor Inheemse Volken	1
Alice O	1	Nederlands Helsinki Comité	1
AMREF Flying Doctors	1	NEDWORC, Vereniging	1
Aqua for All	1	NiZa	3
AWEPA opzegging ingetrokken juni 2009	2	Oikos	2
Bernard van Leer Foundation nieuw lid, 1 nov. 2008	4	Oxfam Novib	4
Both ENDS	3	Plan Nederland	4
CARE Nederland	3	Press Now	1
Centre for Safety and Development	1	Prisma	1
Chakana, Stichting nieuw lid, 15 jan 2009	1	PSO	3
Child Helpline International	1	Red een Kind, Stichting	1
CILC nieuw lid, 1 juni 2009	2	RNTC	3
CMC	3	Rode Kruis, Het Nederlandse	4
Connect International, Stichting	1	Save the Children Nederland	2
Cordaid	4	Seva Network Foundation	1
COS Nederland	1	Share People	1
DCDD	1	Simavi	2
DECP aspirantlid, mei 2008		SNV	4
DOEN, Stichting	3	Solidaridad	3
Dokters van de Wereld	1	SOS-Kinderdorpen	3
Dorcas Aid International	1	SPARK	1
Edukans	3	STOP AIDS NOW	3
ETC Foundation	3	Tamsarya, Stichting	1
Europees Centrum voor Conflictpreventie (ECCP)	1	TODOS, Stichting nieuw lid, 1 sept. 2008	1
Evert Vermeer Stichting	1	Vluchteling, Stichting	2
Fairfood	1	VSO Nederland	3
Free Voice, Stichting	1	War Child	3
Global Initiative on Psychiatry nieuw lid, 15 juni 2009	1	WEFC	1
Global Village Media (OneWorld + Onze Wereld)	1	Wemos	2
Habitat for Humanity	1	WereldOuders	1
HAI	1	Wereldwinkels, Landelijke vereniging	2
Healthnet TPO	3	Wilde Ganzen, Stichting	3
Heifer Nederland, Stichting	1	Woord en Daad	3
Hivos	4	World Press Photo	2
Home Plan	1	World Vision Nederland	1
IAHV	1	WPF	2
ICCO	4	Youth Incentives Programme/Rutgers Nisso Groep	
I-CE	1	nieuw lid, 1 april 2009	1
ICS	1	ZOA Vluchtelingenzorg	3
IDA Solutions aspirantlid, mei 2008			
IICD	3	Opzeggingen	
IKV/Pax Christi	3	ASAP lid af 1/1/2009	1
ILEIA	1	AWEPA lid af 1/1/2009	2
IUCN Nederlands Comité	3	Birma Center lid af 1/1/2009	1
Kinderpostzegels Nederland, Stichting	3	Euforic lid af 1/1/2009	1
KNCV Tuberculosefonds	4	ISCOM lid af 1/1/2009	1
Kontakt der Continenten	1	WASTE lid af 1/1/2009	1
Landelijk Beraad Stedenbanden Nederland - Nicaragua (LBSNN)	1		
Leger des Heils	1		
Leprastichting	3		
Liliane Fonds nieuw lid, feb. 2008	3		
Mama Cash nieuw lid, 15 maart 2009	3		
Medisch Comité Nederland-Vietnam	1		
Melania Ontwikkelingssamenwerking, Stichting	1		

Huidig aantal leden: 98

Aantal opzeggingen in 2008: 6

Paragraafindex

I. Belangenbehartiging

1. Rijksbegroting	10
2. Beleidsdialoog	10
3. Persberichten	10
4. Europa	11
4.1 FDR onderwerpen	11
4.2 <i>Aid Watch</i>	12
4.3 EU-verkiezingen	12
4.4 <i>Accra Aid Effectiveness</i>	12
4.5 Strategie CONCORD	12
4.6 Parijs conferentie	12

II. Kwaliteitsversterking

1. Kwaliteitsstelsel en Streefwaarden	13
1.1 Inleiding	13
1.2 Commissie Kwaliteit	13
1.3 Zelfevaluatie van het bureau	13
1.4 Trainingen	13
1.5 Informatiebijeenkomsten en symposia	14
1.6 <i>Café Qualité</i>	14
2. Kwaliteitshuis	15
2.1 Open gedeelte	15
2.1.1 Kwaliteitshuis Jaarmarkt: <i>Partos Plaza</i>	15
2.1.2 Bijdrage aan de Resultatenrapportage <i>MFS 2007-2008</i>	15
2.2 Lidmaatschapsgedeelte	15
2.2.1 Programma-evaluaties	15
2.2.1.1 Conflicttransformatie	16
2.2.1.2 Microfinanciering	16
2.2.1.3 Inheemse volkeren	17
2.2.1.4 Capaciteitsontwikkeling	17
2.2.1.5 Geweld tegen vrouwen	17
2.2.2 Peer references	17
2.2.2.1 De verschillende rollen van de programmamedewerker	17
2.2.2.2 Kwaliteitszorg in een veranderende context	17
2.2.2.3 Peer references in voorbereiding	17
2.2.3 Reflectiesessies	17
2.2.3.1 Maatgesneden monitoring	17
2.2.3.2 Leren van programma- evaluaties	18

III. Overige dienstverlening

1. Website Partos	19
1.1 Digitaal Informatieloket	19
1.2 Forum Beleidsdialoog	19
1.3 Linkis	19
1.4 Nieuwsbrieven	20
2. Platform Communicatie	20
2.1 Netwerkbijeenkomsten	20
2.2 Werkconferenties	20
2.3 Lobbytrainingen	20
2.4 Trainingen Communicatie	20
3. Platform Europa	21
3.1 'Europa in de Wereld'	21
3.2 Overzicht van het dienstenaanbod	21

Partos

Ellermanstraat 15c
1099 BW Amsterdam
T 020 – 32 09 901
F 084 – 83 64 855
E info@partos.nl
W www.partos.nl